

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ :

ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ

ΛΙΒΕΡΗ ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :

ΒΑΙΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΙΟΣ

ΚΕΡΚΥΡΑ, 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

ΠΡΟΛΟΓΟΣ σελ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....σελ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ σελ.

- ΒΙΡΓΙΛΙΟΣ σελ.
- ΟΡΑΤΙΟΣ σελ.
- ΤΙΒΟΥΛΛΟΣ σελ.
- ΠΡΟΠΕΡΤΙΟΣ σελ.
- ΟΒΙΔΙΟΣ σελ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....σελ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥΣ σελ.

2.1 ΒΙΡΓΙΛΙΟΣ (Αινειάδα, στ. 630-705).....σελ.

2.2 ΟΒΙΔΙΟΣ (Amores, 2.13).....σελ.

2.3 ΠΡΟΠΕΡΤΙΟΣ (2.7).....σελ.

2.4 ΤΙΒΟΥΛΛΟΣ (2.5).....σελ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ σελ.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ σελ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ :

Η παρούσα εργασία αποτελεί πτυχιακή εργασία του τμήματος Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου και πραγματεύεται τη ζωή και το έργο των κορυφαίων ποιητών της λατινικής λογοτεχνίας. Κύριο αντικείμενο αποτελεί η δεύτερη περίοδος, η Αυγούστεια (40 π.Χ.-14 μ. Χ.), μία εποχή κατά την οποία οι ποιητές, που θα αναφερθούν παρακάτω, έζησαν και δημιούργησαν τα έργα τους. Εκείνη την εποχή ξεκίνησε η ανάπτυξη ενός νέου θέματος στη λογοτεχνία, ο έπαινος της νέας τάξης των πραγμάτων που παρουσιαζόταν ως η πραγματοποίηση των υψηλότερων πεπρωμένων για τη Ρώμη, αλλά και όλους τους κατοίκους της αυτοκρατορίας. Πρόκειται για την εποχή που αυτοκράτορας ήταν ο Οκταβιανός (Καίσαρας Αύγουστος), ο οποίος μαζί με τον Γάιο Μαικήνα, πλούσιο Ρωμαίο πολίτη και πολιτικό σύμβουλό του, υπήρξαν προστάτες και ευεργέτες των καλλιτεχνών. Ο Αύγουστος, έχοντας αντιληφθεί πως η προπαγάνδα μέσω του λόγου θα του έδινε μεγάλη δύναμη και θα μεγάλωνε την καλή του φήμη, δεν έχανε ευκαιρία να αναφερθεί το όνομά του μέσα από την παρουσίαση κάποιας υπόθεσης είτε προφορικά προς το κοινό είτε γραπτά μέσα από ένα κείμενο. Έτσι, ενθάρρυνε τους ποιητές να χρησιμοποιήσουν ως θέμα για τα έργα τους αυτόν τον ίδιο ως άνθρωπο και τα έργα του, έχοντας ως επιθυμία να ερμηνεύσουν ευνοϊκά τις πράξεις, τα κίνητρα, τη ζωή και τη θέση του, αλλά όχι χρησιμοποιώντας χοντροκομμένες και ταπεινές κολακειές , καθώς δεν ήταν της αρεσκείας ούτε του ίδιου ούτε του λαού του. Επιπλέον, οι υπήκοοί του ήταν αρκετά ευφυείς για να τους κάνει καλή εντύπωση μία παρουσίαση με κακοδιατυπωμένες κολακειές προς τον αυτοκράτορα, χωρίς αυτά τα λόγια να έχουν κάποια αιτιολογία. Αυτό που ήθελε να καταφέρει ο αυτοκράτορας με την υποστήριξη καλλιτεχνών και κυρίως ποιητών ήταν να δημιουργήσει μία εικόνα του ιδανικού και ανιδιοτελή κυβερνήτη. Η εικόνα αυτή για τον αυτοκράτορα από

ανθρώπους των γραμμάτων, οι οποίοι γνώριζαν καλά τους συγγραφείς της δημοκρατικής περιόδου, θα αποτελούσε μία πολύ δυνατή προπαγάνδα, υπό τον όρο ότι το αποτέλεσμα θα ήταν ένα άρτιο έργο τέχνης, που θα κέρδιζε τους αναγνώστες με το ύφος, τις θεωρίες που θα ανέπτυξε και το νόημα που θα μπορούσε εύκολα να γίνει κατανοητό. Ανάμεσα στους καλλιτέχνες που έχαιραν αυτής της ευεργεσίας υπήρξαν ο Βιργίλιος και ο Οράτιος. Λίγο μετά από αυτούς τους δύο ποιητές έζησε ο ποιητής Οβίδιος. Αυτοί οι τρεις ποιητές χαρακτηρίζονται ως οι τρεις κύριοι ποιητές της λατινικής λογοτεχνίας και μαζί με τον Προπέρτιο και τον Τίβουλλο, θα αποτελέσουν το αντικείμενο αυτής της εργασίας. Οι πέντε ποιητές είχαν αναπτύξει μεταξύ τους δεσμούς φιλίας και ποιητικής υφής, αλλά δεν ασχολήθηκαν με το ίδιο είδος ποίησης. Ο Βιργίλιος δημιούργησε έργα του ηρωικού και διδακτικού έπους, ενώ παράλληλα ασχολήθηκε και με το ποιμενικό ειδύλλιο. Ο Οράτιος εκπροσώπησε τη λυρική δημιουργία. Τα έργα του Οβιδίου, του Προπέρτιου και του Τίβουλλου ανήκαν στην ελεγειακή ποίηση, δηλαδή δημιούργησαν ποιήματα με δίστιχα, τα οποία είχαν ως θέμα τους αρχικά τη λατρεία των θεών κι έπειτα την καθημερινή ζωή, με κυριότερο θέμα τον έρωτα. Όλοι οι παραπάνω κατάφεραν μέσω των δημιουργιών τους να καταταχτούν στους κορυφαίους καλλιτέχνες παγκοσμίως, από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας. Με το πέρασμα του χρόνου τα έργα τους παρέμειναν «αθάνατα» και, ακόμα και σήμερα, συνεχίζουν να διαβάζονται, να συγκινούν, να αποτελούν πηγή έμπνευσης και θαυμασμού.

ΒΙΡΓΙΛΙΟΣ

Ο Ρωμαίος ποιητής Πόπλιος Βιργίλιος Μάρων γεννήθηκε στις Άνδεις το 70 π. Χ. στις 15 Οκτωβρίου και πέθανε το 19 π. Χ. στο Μπρίντιζι της Ιταλίας. Η καταγωγή του ήταν από μία διακεκριμένη οικογένεια. Η μητέρα του προερχόταν από μία εύπορη γενιά, η οποία είχε παρακλάδια σε ολόκληρη την Ιταλία. Οι γονείς του τού παρείχαν μία πολύ καλή μόρφωση, θεωρώντας ότι θα σταδιοδρομούσε με την ευγλωττία του στη ρητορική, όπως ο Κικέρων. Οι σπουδές του πραγματοποιήθηκαν στην Κρεμόνα, το Μιλάνο και τη Ρώμη. Σε ηλικία 16 ετών πήγε στο Μιλάνο όπου σπούδασε ρητορική, ενώ στη συνέχεια έμεινε στη Ρώμη όπου σπούδασε ποίηση και φιλοσοφία. Ο συνεσταλμένος χαρακτήρας του και η αδεξιότητά του υπήρξαν εμπόδιο για να σταδιοδρομήσει στο νομικό κλάδο. Έτσι, στράφηκε στη φιλοσοφία και την ποίηση. Μελέτησε όλους τους Λατίνους ποιητές, από τον Έννιο έως τον Κάτουλλο. Από τους Έλληνες ποιητές, ο Βιργίλιος είχε μεγάλη αδυναμία στον Θεόκριτο και τον Απολλώνιο τον Ρόδιο. Λίγα χρόνια αργότερα η μελέτη του επικεντρώθηκε στους μεγάλους δασκάλους και κυρίως τον Όμηρο. Κατά τη διάρκεια των σπουδών του συνδέθηκε φιλικά με τον Ασίνιο Πολλίωνα, τον Κορνήλιο Γάλλο και τον Παρθένιο από τη Νίκαια. Στη Νεάπολη επικεντρώθηκε στη φιλοσοφία του Επίκουρου

φοιτώντας στη σχολή του Σείρωνα. Όμως, ο Επικουρισμός δεν ήταν για τον ποιητή ικανοποιητική ερμηνεία για τον κόσμο και τη ζωή. Αυτό δεν τον εμποδίζει να νιώθει ένα βαθύ και μεγάλο θαυμασμό για τον δάσκαλό του. Παράλληλα γνώρισε τον Μαικήνα, πλούσιο Ρωμαίο πολίτη, ευεργέτη των καλλιτεχνών και υπεύθυνο για την πολιτιστική προπαγάνδα υπέρ του Οκταβιανού Αύγουστου, του νέου αυτοκράτορα. Από την ηλικία των 31 ετών ο Βιργίλιος άνηκε στον κύκλο των ποιητών του Μαικήνα και διατηρούσε φιλική σχέση με τον αυτοκράτορα.

Την ήρεμη ζωή της μελέτης διέκοψαν οι εμφύλιοι πόλεμοι, οι οποίοι έφεραν τον ίδιο και την οικογένειά του στην οικονομική καταστροφή. Ο ίδιος πολέμησε στις αναμετρήσεις της Τριανδρίας με το Βρούτο και τον Κάσσιο, του Οκταβιανού με τους οπαδούς του Αντώνιου και στη μάχη των Φιλίππων. Σε ηλικία 25 ετών επέστρεψε στην πόλη του για να ανακαλύψει πως το κτήμα του μαζί με άλλα κτήματα, από τις περιοχές που δημεύτηκαν, απαλλοτριώθηκαν και δόθηκαν στους πολεμιστές που αγωνίστηκαν στη μάχη των Φιλίππων. Η δήμευση κτημάτων έγινε μετά από διαταγή του Οκταβιανού για τη στέγαση των παλαίμαχων του στρατού. Ο χώρος διαμονής τους έπρεπε να είναι μέσα στην πόλη της Ιταλίας, καθώς η δημιουργία ενός υπερπόντιου συνοικισμού θα θεωρούνταν μέτρο αντιδημοτικό. Επιπλέον, η τοποθέτηση των παλαίμαχων εκτός της πόλης θα ήταν ασύμφορο, αφού τους παλαίμαχους τους καλούσαν συνεχώς στα όπλα μόλις εμφανιζόταν μία νέα απειλή. Με αυτό το σκεπτικό στο τέλος του πολέμου των Φιλίππων ο Οκταβιανός δήμευσε τα κτήματα από την περιοχή της Κρεμόνας, χρησιμοποιώντας ως αιτιολογία ότι η περιοχή εκείνη δεν είχε δείξει φιλική στάση απέναντι στο κόμμα του. Επειδή όμως δεν ήταν αρκετός ο χώρος αυτός, στη συνέχεια προχώρησε στη δήμευση των κτημάτων της περιοχής που άνηκε στη Μάντουα. Μαζί με τα υπόλοιπα κτήματα δημεύτηκε και το κτήμα του Βιργιλίου. Με τη βοήθεια των φίλων του και κυρίως του Ασίνιου Πολλίωνα κατάφερε να πάρει πίσω το κτήμα του. Αυτή η περιπέτεια, η αντίθεση ανάμεσα στην ήρεμη αγροτική ζωή και την πολυτάραχη πολιτική ζωή, μαζί με την εμπειρία που κέρδισε στη λογοτεχνία από τα *Ειδύλλια* του Θεόκριτου, του έδωσε την έμπνευση για να γράψει το έργο του με τίτλο *Εκλογές (Eclgae)*. Η πρώτη ποιητική προσπάθεια του Βιργιλίου χαρακτηρίζεται από την αγνότητα της βουκολικής έκφρασης, την καθαρότητα της έκφρασης του περιεχομένου, τη μελωδικότητα και τη μελαγχολία των στίχων, καθώς και την αίσθηση των αντιφάσεων της ζωής. Αυτό το έργο στερέωσε τη φήμη του ποιητή και τράβηξε την προσοχή του Μαικήνα. Οι *Εκλογές* καθιέρωσαν τον Βιργίλιο ως ποιητή στους καλούς κριτικούς και το επόμενο έργο του είναι το αποτέλεσμα μίας επίσημης ανάθεσης, κατά κάποιο τρόπο. Πρόκειται για Συλλογή ποιημάτων βουκολικού χαρακτήρα που ανήκει στα πρώιμα έργα του ποιητή. Αποτελείται από 10 βιβλία και δημιουργήθηκε στο χρονικό διάστημα 42-39π.Χ. Το έργο αυτό χαρακτηρίζεται από ποικίλη θεματολογία. Παράλληλα με στοιχεία της αυτοβιογραφίας του ποιητή, οι *Εκλογές* αποτελούνται από τη νυκτωδία του Κορύδωνα, πλούσιου γαιοκτήμονα, προς τον νεαρό Άλεξι, τη φιλονικία δύο νεαρών τραγουδιστών, τους αγώνες των ποιμένων, το θάνατο και τη μεταμόρφωση του Δάφνιδα. Επιπλέον, περιλαμβάνουν το κοσμολογικό άσμα του Σειληνού, την έξαρση μίας νέας ειρήνης και την έλευση ενός νέου αιώνα με την εμφάνιση ενός μυστηριώδους βρέφους, την αποστροφή του Δάμωνα για την

απιστία της συζύγου του, καθώς και την απελπισία του Κορνήλιου Γάλλου για την προδοσία της γυναίκας του. Το πρώτο βιβλίο παρουσιάζει την ιστορία ενός δούλου, του Τίτυρου, ο οποίος μετά από πολλά χρόνια κατάφερε να κερδίσει την ελευθερία του και να έχει ένα δικό του κτήμα, τη στιγμή που οι γείτονές του διώχονται από τα κτήματά τους. Το δεύτερο μιλάει για τον πόνο ενός φανταστικού Κορύδωνα που αγάπησε τον ευνοούμενο του κυρίου του, τον Αλέξη. Για να παρηγορήσει τον εαυτό του τραγουδάει ένα σύνολο από ερωτικά τραγούδια, τα οποία θυμίζουν εν μέρει τα τραγούδια του απογοητευμένου Κύκλωπα από το 11^ο ειδύλλιο του Θεόκριτου, έργο που πρέπει να άρεσε ιδιαίτερα στον Βιργίλιο, αν κρίνουμε από το πόσο συχνά το μιμήθηκε. Το τρίτο βιβλίο αποτελεί έναν διαγωνισμό τραγουδιού, στον οποίο συμμετέχουν δύο τσοπανόπουλα και κριτής τους είναι ένα τρίτο τσοπανόπουλο. Και αυτό το βιβλίο θυμίζει εν μέρει έργα του Θεόκριτου, όπως είναι το 5^ο ειδύλλιο. Το τέταρτο βιβλίο των Εκλογών είναι και το πιο πολυσυζητημένο. Αποτελεί μία προσπάθεια για κάτι υψηλότερο από ένα συνηθισμένο ποιμενικό ειδύλλιο. Το ποίημα που περιέχει το τέταρτο βιβλίο είναι αφιερωμένο στον Πολλίωνα, την εποχή που ήταν Ύπατος, δηλαδή το 714/740. Πρόκειται για μία πολυτάραχη χρονιά, η οποία αποτελείται από την πτώση της Περουβίας, το θάνατο της Φουλβίας και την υπογραφή της ειρήνης του Βρινδησίου ανάμεσα στους δύο μεγάλους αντιπάλους, η οποία επισφραγίστηκε με το γάμο της Οκταβίας, αδερφής του Οκταβιανού, με τον Αντώνιο. Είναι μία χρονιά που όλοι ελπίζουν για την επικράτηση της ειρήνης και της ευημερίας στην αυτοκρατορία. Το πέμπτο βιβλίο βρίσκεται πιο κοντά στον βουκολικό τύπο των ποιημάτων και περιλαμβάνει την ιστορία δύο νέων βοσκών, οι οποίοι συναντιούνται στο βουνό, ανταλλάζουν φιλοφρονήσεις και στη συνέχεια, ο δεύτερος θρηνεί για το νεκρό Δάφνη, ενώ ο πρώτος του απαντάει με ένα θριαμβικό άσμα ότι ο Δάφνης δεν είναι νεκρός αλλά έγινε θεός για να προσέχει τους υπηκόους του από ψηλά. Το έκτο βιβλίο απευθύνεται στον Βάρο, μετά από κάποια υπόδειξη ή από παράκληση δική του. Πρόκειται για τον Σειληνό, τον οποίο δύο βοσκοί τον πιάνουν και τον δένουν την ώρα που κοιμάται. Όταν ξυπνάει, ζητάει να τον αφήσουν ελεύθερο και τους τραγουδάει μερικά τραγούδια, ξεκινώντας από τη δημιουργία του κόσμου και φτάνοντας μέχρι τη συνάντηση του Γάλλου με τις Μούσες. Το έβδομο βιβλίο αποτελείται από έναν διαγωνισμό τραγουδιού ανάμεσα στον Κορύδωνα και το Θύρη, με κριτές τον Μελίβοιο και τον Δάφνη. Στο όγδοο βιβλίο ο Δάμων και ο Αλφεσίβοιος τραγουδούν ο ένας στον άλλο μία μονωδία. Ο Δάμων επιλέγει ως θέμα του το παράπονο ενός εραστή που η σύντροφός του επιλέγει να παντρευτεί τον αντίζηλό του, ενώ ο Αλφεσίβοιος απαντάει με μία ελεύθερη μίμηση του 2^{ου} ποιήματος του Θεόκριτου, όπου μία κόρη προσπαθεί μάταια να κερδίσει με μάγια τον άπιστο εραστή της. Τα μάγια διακόπτονται όταν η κόρη ακούει τα βήματα του εραστή της στην πόρτα της. Το ένατο βιβλίο περιέχει την ιστορία του Μενάλκα, ενός κτηματία και ποιητή, ο οποίος εκλιπαρεί τον επίτροπο Αλφήνο Βάρο, τον υπεύθυνο των κατασχέσεων κτημάτων, να τον εξαιρέσει, χωρίς όμως επιτυχία. Στο δέκατο βιβλίο γίνεται η αναγγελία του τέλους του έργου. Το τελευταίο βιβλίο των Εκλογών περιγράφει τη σκηνή θανάτου του Γάλλου, ο οποίος, πληγωμένος μετά την εγκατάλειψη της αγαπημένης του Λυκωρίδας, αργοπεθαίνει περιτριγυρισμένος από βοσκούς και ανθρώπους του δάσους που έχουν ως αρχηγό τους τον Απόλλωνα, ενώ ο

θεός των ποιητών δίνει συμβουλές στον υπηρέτη του. Η τελευταία παράγραφος του ποιήματος λέγεται από τον ίδιο τον Βιργίλιο και αποτελεί επίσημο χαιρετισμό του ποιητή στην ποιμενική ποίηση.

Το δεύτερο έργο του ποιητή, *Τα Γεωργικά (Georgicon)*, αφιερώθηκε στον Μαικήνα (Gaius Maecenas) καθώς ήταν αυτός που προέτρεψε τον ποιητή για τη δημιουργία του. Υπήρξε και η αβάσιμη μέχρι σήμερα άποψη ότι η δημιουργία αυτού του έργου επιβλήθηκε από τον Μαικήνα στον Βιργίλιο επειδή ο Μαικήνας το θεωρούσε ένα αποτελεσματικό μέσο για να πραγματοποιηθεί η αγροτική μεταρρύθμιση που είχε επιβάλλει ο αυτοκράτορας Οκταβιανός. Βέβαια, παρά την αξία του έργου και την ωραιότητα της ποίησης, τα *Γεωργικά* στρατεύτηκαν για να υπηρετήσουν την κυβέρνηση και τον αυτοκράτορα ως ένα πολύ δυνατό μέσο προπαγάνδας. Πρόκειται για ένα αγροτικό ποίημα, το οποίο περιγράφει τη ζωή και την εργασία των αγροτών εκείνη την εποχή. Ανήκει στα πρώιμα έργα του ποιητή και είναι αφιερωμένο στον Μαικήνα, επειδή αυτός τον προέτρεψε στη δημιουργία αυτή. Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι ο ποιητής μιμήθηκε παλαιότερα έργα όπως είναι το *Έργα και Ημέραι* του Ησίοδου για τη συγγραφή αυτού του έργου, όμως ο Βιργίλιος βασίστηκε στο έργο του Λουκρήτιου *Περί Φύσις (De rerum natura)* τόσο στη μορφή του ποιήματος και το διδακτικό μήνυμα που περιέχει όσο και στην κοσμολογική πνοή που το διαπνέει. Επιπλέον, τα *Γεωργικά* περιλαμβάνουν στοιχεία πυθαγόρεια και στωικά, όπως επίσης στοιχεία από την παραδοσιακή θρησκεία της Ρώμης και της Ιταλίας. Σύμφωνα με πηγές, ο Βιργίλιος δημιούργησε τα *Γεωργικά* έχοντας ως έμπνευσή του τον Νίκανδρο για τον τίτλο, τον Ησίοδο για το περιεχόμενο και τον Λουκρήτιο για το μέτρο. Ωστόσο, η τεχνοτροπία είναι του ίδιου του Βιργιλίου. Το έργο αυτό περιγράφει τη γεωργία, όπως ακριβώς την έβλεπαν τα μάτια ενός ανθρώπου που μεγάλωσε σε χωριό, αγαπούσε και γνώριζε πολύ καλά τη σκληρή και παράλληλα απλή ζωή του ξωμάχου και του κτηνοτρόφου. Αποτελείται από 4 βιβλία και δημιουργήθηκε το χρονικό διάστημα 37-31 π.Χ. Τα τέσσερα αυτά βιβλία έχουν ως αντικείμενό τους την καλλιέργεια δημητριακών, τη δενδροκομία, την αμπελουργία, την κτηνοτροφία και τη μελισσοκομία. Στο πρώτο βιβλίο η εργασία εξυμνείται ως το μέσο λύτρωσης, καθώς ο μύθος των εποχών από τον Ησίοδο ενώνεται με τη νοσταλγία για τον Χρυσό αιώνα. Επίσης, μιλάει για τα προϊόντα της γης και τα σημάδια του καιρού, που προμηνούν καλοκαιρία και κακοκαιρία. Στο δεύτερο βιβλίο το ποίημα εγκωμιάζει με υψηλό λυρισμό και βαθιά συγκίνηση την άνοιξη και την Ιταλία, ενώ παράλληλα μιλάει για τα αμπέλια και τις ελιές. Στο τρίτο βιβλίο ο ποιητής αναφέρεται στο ερωτικό μένος που συνεπαίρνει ανθρώπους και ζώα σε μεγάλο βαθμό. Επίσης, αναφέρεται και στα κοπάδια των ζώων. Στο τέταρτο βιβλίο, τέλος, γίνεται σύγκριση ανάμεσα στην καλλιέργεια της γης και τη μελισσοκομία, για να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι η μελισσοκομία είναι μία ελαφριά δουλειά σε σχέση με το μόχθο που απαιτεί η καλλιέργεια των χωραφιών. Το ποίημα ολοκληρώθηκε με το μύθο του Αρισταίου, ο οποίος έγινε η αιτία του θανάτου της Ευρυδίκης και τιμωρήθηκε από τις αδερφές της, τις Νύμφες, με το να χάσει όλα του τα μελίσσια. Στη συνέχεια, ο Αρισταίος συμβουλευτήκε τη μητέρα του, την Κυρήνη, η οποία του είπε να βρει τον Πρωτέα. Ο Πρωτέας του εξήγησε την αιτία της συμφοράς του και ο Αρισταίος καταπράυνε τις Νύμφες, προσφέροντας σε αυτές ως θυσία βόδια. Οι Νύμφες, τέλος, του έδωσαν ένα

καινούργιο σμάρι μελίσσια, τα οποία βγήκαν μέσα από τα σάπια κορμιά των βοδιών της θυσίας. Ο τελευταίος στίχος τους ξαναγυρίζει πίσω στις *Εκλογές*, δείχνοντας πως ο ποιητής ήξερε πώς, με το τέλος των *Εκλογών*, θα ακολουθούσαν τα *Γεωργικά*. Στη συνέχεια, ακολούθησε η *Αινειάδα* (*Aeneis*) η οποία αποτελεί το πιο σημαντικό και πιο γνωστό έργο του Βιργίλιου. Το 29π.Χ. ο Βιργίλιος και ο Μαικήνας παρουσίασαν τα *Γεωργικά* στον αυτοκράτορα. Αυτή ήταν η αφορμή για τον Αύγουστο να αναθέσει στον Βιργίλιο τη συγγραφή ενός ηρωικού έπους, το οποίο να υμνεί την ιστορία και τους άθλους του γένους του. Η δημιουργία του ανατέθηκε από τον αυτοκράτορα στον Βιργίλιο για έναν κύριο λόγο. Ο Αύγουστος επιθυμούσε για πολλά χρόνια τη δημιουργία ενός ποιήματος ηρωικού, το οποίο θα αποτελούσε έπος υψηλής έμπνευσης για το λαό του. Λέγεται πως ο αυτοκράτορας είχε θέσει αυτή του τη επιθυμία υπόψη όλων των ποιητών που διέθεταν τις κατάλληλες ικανότητες. Ωστόσο, μονάχα ένας από αυτούς είχε τη δύναμη και τη θέληση να ανταποκριθεί σε αυτή την πρόκληση. Αυτός ήταν ο Βιργίλιος. Η Ρώμη, μέχρι τότε, δεν είχε να αντιτάξει στον Όμηρο κάποιο άλλο έργο εκτός από του Έννιου. Έπρεπε, λοιπόν, να δημιουργηθεί ένα έργο γραμμένο στα λατινικά, το οποίο να πραγματεύεται ένα σοβαρό θέμα. Έτσι δημιουργήθηκε η *Αινειάδα*, το έπος που περιγράφει την περιπλάνηση του Αινεία από την Τροία μέχρι το Λάτιο, τη σημερινή Ρώμη. Η *Αινειάδα* θεωρείται το πιο σημαντικό έργο της λατινικής γραμματείας μέχρι και τις μέρες μας. Επιπλέον, πρόκειται για το σημαντικότερο έργο του Βιργίλιου. Το 19π.Χ. ο Βιργίλιος θέλησε να ταξιδέψει στην Ελλάδα και την Ασία για να επαληθεύσει κάποιες συγκεκριμένες λεπτομέρειες που αναφέρονται στο έπος της *Αινειάδας*. Δυστυχώς, αρρώστησε από ελονοσία στο ταξίδι της επιστροφής μετά από επίσκεψη στην Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα στα Μέγαρα και πέθανε στο Μπρίντιζι. Ενταφιάστηκε στη Νεάπολη. Η δόξα του ποιητή έφτασε στην αποκορύφωσή της το μεσαίωνα, όταν θεωρήθηκε μάγος, δάσκαλος κάθε σοφίας και προφήτης του Χριστιανισμού.

Αναγνωρίζεται ως ένας από τους μεγαλύτερους ποιητές σε παγκόσμια κλίμακα και τα έργα του έχουν μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες. Επειδή δεν πρόλαβε να το ολοκληρώσει και επειδή δεν ήταν ικανοποιημένος από το έργο του, άφησε εντολή στη διαθήκη του να μην δημοσιευτεί. Για την ακρίβεια, καταχώρισε στη διαθήκη του μία φράση με την οποία διόριζε πληρεξούσιους, έτσι ώστε να μη δημοσιευτεί οτιδήποτε από αυτά που ο ίδιος άφησε αδημοσίευτο. Όμως ο Οκταβιανός Αύγουστος διέταξε να δημοσιευτεί χωρίς μετατροπές και συμπληρώματα, αναγνωρίζοντας τη σημασία του έργου.

Η συγγραφή του διήρκησε 10 χρόνια και το έργο αποτελείται από 12 βιβλία. Αποτελεί το ηρωικό έπος που εξυμνεί το ταξίδι του Αινεία. Τα πρώτα έξι βιβλία περιγράφουν την περιπλάνηση του Αινεία μετά την Τροία και γράφτηκαν με πρότυπο την *Οδύσσεια* του Ομήρου. Τα επόμενα έξι περιγράφουν πολεμικά επεισόδια για την κατάκτηση της Ιταλίας και γράφτηκαν με πρότυπο την *Ιλιάδα* του Ομήρου. Σύμφωνα με πηγές, ο Βιργίλιος έγραψε πρώτα ένα πεζό κείμενο με όλη την ιστορία κι έπειτα το μετέτρεψε σε ποίημα, χωρίς να διατηρήσει τη σειρά ανάμεσα στα επεισόδια, ανάλογα με τη διάθεση της στιγμής. Δεν θεωρούσε ότι τα βιβλία έπρεπε να πάρουν συγκεκριμένη σειρά. Επειδή συνέθετε αργά, δεν θυμόταν πάντα τι ακριβώς είχε

γράψει και για αυτό το λόγο βρίσκουμε ασυνέπειες και μισοτελειωμένους στίχους. Ως πρότυπα χρησιμοποίησε το Ναίβιο και τον Έννιο ανατρέχοντας μέχρι και τον Όμηρο. Το πρώτο βιβλίο αποτελείται από την έναρξη του ταξιδιού του Αινεία από τη Σικελία προς την Ιταλία. Η Ήρα, που ήταν εχθρική προς τον Αινεία επειδή ήταν προστατευόμενος της Αφροδίτης, έπεισε τον Αίολο, το θεό των ανέμων, να ξεσηκώσει μεγάλη τρικυμία και να σκορπίσει τα καράβια του Αινεία προς τις επικίνδυνες ακτές της Αφρικής. Ο Ποσειδώνας, ωστόσο, καταλάγιασε τη φουρτουνιασμένη θάλασσα, με αποτέλεσμα τα καράβια, εκτός από τρία, να βγουν σώα στη στεριά, όχι όμως στο ίδιο σημείο. Την επόμενη μέρα ο Αινείας ξεκίνησε μαζί με τον πιστό του ακόλουθο, Αχάτη, και έφτασε στην Καρχηδόνα. Στη διαδρομή η Αφροδίτη ενημέρωσε τον Αινεία πως βασίλισσα της Καρχηδόνας είναι η Διδώ, μία πριγκίπισσα από την Τύρο που έφυγε από την πατρίδα της όταν δολοφονήθηκε ο άντρας της, η οποία θέλει να φτιάξει ένα νέο βασίλειο. Η Διδώ υποδέχτηκε φιλόξενα τον Αινεία με τον Αχάτη και τους υπόλοιπους συντρόφους του Αινεία που έφτασαν στην πόλη της Καρχηδόνας. Στο συμπόσιο που διοργανώθηκε το ίδιο βράδυ η Διδώ ζήτησε από τον Αινεία να της διηγηθεί την ιστορία της περιπλάνησής του. Παράλληλα, η Αφροδίτη έκλεψε το γιο του Αινεία, τον Ασκάνιο ή Ιούλιο, και τον αντικατέστησε με τον Ερωτιδέα (Ερωτα), για να κάνει τη Διδώ να αγαπήσει τον Αινεία. Στο δεύτερο βιβλίο ο Αινείας ξεκίνησε να διηγείται την ιστορία του από την αρχή, από την πτώση της Τροίας, όπου η Αφροδίτη τον προειδοποίησε να φύγει μακριά παίρνοντας μαζί του τους ανθρώπους του και τους θεούς του σπιτικού του (Penates). Στη διαδρομή, φεύγοντας από το νησί, έχασε τη γυναίκα του, την Κρέουσα, η οποία εμφανίστηκε σαν φάντασμα και τον ενημέρωσε ότι είναι γραφτό του να εγκατασταθεί στην Ιταλία. Στο τρίτο βιβλίο ο Αινείας συνέχισε την ιστορία του και αναφέρθηκε στην επόμενη άνοιξη, όπου μαζί με άλλους πρόσφυγες αρμάτωσε καράβια και ανοίχτηκε στο πέλαγος. Η πρώτη προσέγγισή τους ήταν στο γειτονικό ακρογιάλι της Θράκης, όπου όμως ακούστηκε η φωνή του Πολυδώρου, ενός σκοτωμένου συγγενή του Αινεία, μέσα από τον τάφο να λέει να φύγουν μακριά από αυτό τον τόπο. Στη συνέχεια, έφτασαν στο Μαντείο των Δελφών και πήραν ως χρησμό τα λόγια «Να κοιτάξετε να βρείτε την αρχαία μητέρα σας.». Ο πατέρας του Αινεία, ο Αγχίσης, εξήγησε τον χρησμό, θεωρώντας ως απάντηση την Κρήτη. Το ίδιο βράδυ οι Penates εμφανίστηκαν στον Αινεία και του είπαν ότι ο χρησμός εννοούσε την Ιταλία κι όχι την Κρήτη. Με την επιβεβαίωση του Αγχίση ξεκίνησαν και πάλι τα καράβια να πλέουν. Μία τρικυμία οδήγησε τα καράβια στις Στροφάδες, όπου αντιμετώπισαν τις Άρπυιες και τις έκαναν να φύγουν, αφού πρώτα η αρχηγός τους, η Κελαινώ, προφήτευσε ότι ο Αινείας δεν θα βρει πουθενά μέρος να μείνει, μέχρι τη στιγμή που αυτός και οι σύντροφοί του θα τρώνε τραπέζια λόγω της πείνας τους. Ο επόμενος σταθμός ήταν η Ήπειρος, όπου βασιλιάς ήταν ο Έλενος με την Ανδρομάχη. Ο Έλενος, εμπνευσμένος από τον Απόλλωνα, συμβούλευσε τον Αινεία και τους συντρόφους του να πλεύσουν γύρω από τη Σικελία και να τραβήξουν προς τις δυτικές ακτές της Ιταλίας. Επιπλέον, μόλις πιάσουν στεριά να ζητήσουν τη συμβουλή της Σίβυλλας, στην Κύμη και να προσπαθήσουν να εξευμενίσουν την Ήρα. Ακολουθώντας τις συμβουλές του, ο Αινείας και οι άντρες του έπλευσαν γύρω από τις νοτιοανατολικές ακτές της χερσονήσου, ταξίδεψαν δίπλα από τις ακρογιαλιές της

Σικελίας, περιμάζεψαν έναν από τους συντρόφους του Οδυσσέα που είχε ξεμείνει με τον Κύκλωπα Πολύφημο και τέλος, έφτασαν στη δυτική άκρη του νησιού, όπου φιλοξενήθηκαν από τον Ακέστη, συγγενή του Αινεία, έχασαν τον Αγχίση και πέρασαν όλο τον χειμώνα εκεί. Το τέταρτο βιβλίο περιγράφει τον έρωτα της Διδώς για τον Αινεία. Το τέταρτο βιβλίο περιγράφει το μέγεθος του έρωτα της Διδώς για τον Αινεία. Μεταξύ τους αναπτύσσεται ένας πολύ στενός δεσμός, ώστε η Διδώ πιστεύει ότι είναι ένας κανονικός γάμος. Ωστόσο, δεν είναι παρά ένα τέχνασμα της Αφροδίτης, στο οποίο είχε δώσει τη συγκατάθεσή της και η Ήρα. Το κόλπο αυτό οδήγησε στη συμφιλίωση των δύο θεών. Ο Δίας έστειλε τον Ερμή να ενημερώσει τον Αινεία ότι η Αφρική, όπου είχαν ξεχειμωνιάσει, δεν ήταν η πατρίδα που προοριζόταν για αυτόν και τους συντρόφους του. Επιπλέον, τον διέταξε να αφήσει τη Διδώ και να φύγει μακριά από εκείνο το μέρος. Ο Αινείας προσπάθησε να φύγει κρυφά από εκεί, χωρίς επιτυχία. Η Διδώ έμαθε τα σχέδιά του και, αφού μάταια προσπάθησε να τον πείσει να μείνει, αυτοκτόνησε στα πλαίσια μιας ιεροτελεστίας. Στο πέμπτο βιβλίο ο Αινείας απομακρύνεται και παράλληλα χαζεύει τη νεκρική πυρά από μακριά. Στη συνέχεια, γύρισε στο μέρος που πέθανε ο πατέρας του, εκεί όπου κατοικούσε ο Ακέστης, και τίμησε την επέτειο θανάτου του πατέρα του με επιτάφιους αγώνες, οι οποίοι περιγράφηκαν λεπτομερώς σε αυτό το βιβλίο. Κατά τη διάρκεια αυτών των αγώνων, η Ήρα εμφανίστηκε ως άνθρωπος στις Τρωαδίτισσες και τις έπεισε να κάψουν τα καράβια του Αινεία. Έτσι κι έγινε. Από αυτή τη φωτιά χάθηκαν τέσσερα από τα καράβια του Αινεία. Ο Αινείας άφησε πίσω του αυτούς που ήταν περισσότερο τραυματισμένοι από τους συντρόφους του κι άνοιξε πανιά για να πάει να χτίσει μία νέα πόλη στη Σικελία, η οποία θα ονομαζόταν Ακέστα, από το όνομα του οικοδεσπότη τους και συγγενή του Αινεία. Σε αυτό το ταξίδι του ο Αινείας έχασε τον τιμονιέρη του, ο οποίος με υπερφυσικό τρόπο κοιμήθηκε κι έπεσε στη θάλασσα. Όλο αυτό ήταν έργο της συμφωνίας του Ποσειδώνα με την Αφροδίτη, οι οποίοι συμφώνησαν ότι αυτός ο άντρας θα έδινε τη ζωή του ως αντάλλαγμα για την ασφάλεια και τη ζωή των υπόλοιπων αντρών του πληρώματος. Στο έκτο βιβλίο ο Αινείας, μετά από την προτροπή του Αγχίση και τη διαταγή του Ελένου, συναντάει τη Σιβύλλα της Κύμης, η οποία μαντεύει πώς ο ίδιος θα πολεμήσει ξανά για μία Ελένη, στην Ιταλία αυτή τη φορά και πως θα τον βοηθήσει μία ελληνική πόλη. Επιπλέον, του αποκαλύπτει ότι χρειάζεται να βρει το χρυσό κλαδί αν θέλει να κατέβει στον Κάτω Κόσμο. Ο Αινείας κατάφερε και βρήκε αυτό το κλαδί, πέρασε τα Τάρταρα κι έφτασε στα Ηλύσια Πεδία, όπου συνάντησε το πνεύμα του πατέρα του, του Αγχίση, καθώς κι όλα τα πνεύματα των Ρωμαίων που περίμεναν να μετενσαρκωθούν για να γυρίσουν στη ζωή. Το συγκεκριμένο βιβλίο αποτελεί μία υπέροχη διασκευή του λ της Οδύσσειας, εκεί όπου ο Οδυσσέας κατεβαίνει στον Άδη. Στο έβδομο βιβλίο ο Αινείας έφτασε στο μέρος που θα αποτελούσε από εκείνη τη στιγμή την πατρίδα του. Μόλις ο ίδιος και οι σύντροφοί του κατέβηκαν από τα καράβια, πραγματοποιήθηκε η προφητεία της Άρπυιας, καθώς οι σύντροφοί του χρησιμοποίησαν αντί για πιάτα φέτες ψωμιού, τις οποίες έτρωγαν στη συνέχεια. Σε εκείνο το μέρος, το Λάτιο, ο βασιλιάς είχε πάρει ένα χρησμό για την κόρη του, ο οποίος έλεγε ότι δεν έπρεπε να παντρευτεί με κάποιον ντόπιο. Ο πρίγκιπας των Ρουτούλων, ο Τύρνος, θεωρούσε ότι αυτός έπρεπε σύμφωνα με τη Μοίρα να παντρευτεί την κόρη του βασιλιά, γιατί η

καταγωγή του από τη μία μεριά ήταν ξενική. Η άφιξη όμως των Τρώων έδειξε στο Λατίνο, τον βασιλιά του Λάτιου, ότι η κόρη του προοριζόταν για τον Αινεία. Η βασίλισσα Αμάτα όμως συμπαθεί τον Τύρνο και η Ήρα με τη βοήθεια μιας Ερινύας προκάλεσε πόλεμο. Ο Ασκάnios σκότωσε κατά λάθος ένα ελάφι την ώρα που κυνηγούσε, με αποτέλεσμα οι σύντροφοί του να έρθουν στα χέρια και να μαλώσουν με τους ντόπιους. Ακολούθως, όλο το βασίλειο αντιτάχτηκε στους Τρώες. Ο Λατίνος αναγκάστηκε, με μεγάλη δυσαρέσκεια, να δώσει τη συγκατάθεσή του για την έναρξη του πολέμου. Σε αυτό το σημείο ολοκληρώθηκε το έβδομο βιβλίο. Το όγδοο βιβλίο περιλαμβάνει την επίσκεψη του Αινεία στην τοποθεσία που θα χτιζόταν μελλοντικά η πόλη της Ρώμης με σκοπό να βρει τον Εύανδρο από την Αρκαδία και να ζητήσει βοήθεια. Η επίσκεψη αυτή πραγματοποιήθηκε λόγω ενός ονείρου του Αινεία, στο οποίο παρουσιάστηκε ο θεός του Τίβερη και του είπε που βρίσκεται ο Εύανδρος. Ο Αινείας κατάλαβε ότι το όνειρό του ήταν αληθινό, όταν είδε στην ακτή να βρίσκονται μία άσπρη γουρούνα μαζί με τριάντα γουρουνόπουλα, ακριβώς όπως ήταν και στον ύπνο του. Με την άφιξή του εκεί, ο Αινείας κατάλαβε επίσης ότι οι οιωνοί ήταν ευνοϊκοί προς εκείνον κι ότι το όραμά του δεν ήταν ένα απατηλό δημιούργημα της φαντασίας του. Έπλευσε λοιπόν στον ποταμό κι έφτασε στη Ρώμη, τη στιγμή που γινόταν μία γιορτή προς τιμήν του Ηρακλή. Ο Εύανδρος και ο γιος του καλωσόρισαν θερμά τον Αινεία, τον φιλοξένησαν για να συμμετάσχει στην ιεροτελεστία και του διηγήθηκαν την ιστορία του Ηρακλή. Παράλληλα, η Αφροδίτη πείθει τον Ήφαιστο να δημιουργήσει μία πανοπλία για τον Αινεία, η ασπίδα της οποίας απεικονίζει τη ρωμαϊκή ιστορία μέχρι και τη μάχη στο Άκτιο. Το ένατο βιβλίο περιλαμβάνει όλα τα γεγονότα το χρονικό διάστημα που ο Αινείας έλειπε από το στρατόπεδο των Τρώων. Ο Τύρνος προσπάθησε να βάλει φωτιά στα καράβια του Αινεία, τα οποία σώθηκαν όμως χάρη στην επέμβαση της Κυβέλης και του Ποσειδώνα. Ο Νίσος και ο Ευρύαλος, σύντροφοι του Αινεία, προσπάθησαν να πάνε να ενημερώσουν τον Αινεία για όσα έγιναν και σκοτώθηκαν. Τέλος, ο Τύρνος προξένησε μεγάλες ζημιές στο στρατόπεδο των Τρώων και κατάφερε να ξεφύγει πριν τον σκοτώσουν. Το δέκατο βιβλίο ξεκινάει με τους θεούς να συνεδριάζουν και να μαλώνουν για τον πόλεμο. Ο Δίας ολοκλήρωσε τη συνέλευση, λέγοντας πως η έκβαση του πολέμου πρέπει να κριθεί από τη Μοίρα. Ο πόλεμος έδωσε τη νίκη στον Αινεία και τους συντρόφους του. Το ενδέκατο βιβλίο αποτελείται από την ανακωχή μεταξύ των αντιπάλων, η οποία πραγματοποιήθηκε έτσι ώστε να μπορέσουν και οι δύο πλευρές να θάψουν τους νεκρούς τους. Επιπλέον, ο πόλεμος συνεχίστηκε μετά την ταφή των νεκρών, έπειτα από πρόταση για μονομαχία ανάμεσα στον Τύρνο και τον Αινεία. Για ακόμη μία φορά νίκησαν οι Τρώες και οι Λατίνοι τράπηκαν σε φυγή. Το δωδέκατο και τελευταίο βιβλίο του έπους ξεκινάει με την ανακωχή ανάμεσα στους Τρώες και τους Λατίνους, η οποία συμπληρώθηκε από την αποδοχή της πρότασης του Αινεία να μονομαχήσει με τον Τύρνο. Όμως, η ανακωχή δεν κράτησε πολύ, καθώς η αδερφή του Τύρνου θεώρησε πως η παραβίαση της ανακωχής θα σήμαινε τη ματαίωση της μονομαχίας. Η μονομαχία πραγματοποιήθηκε, ο πόλεμος άρχισε ξανά κι ολοκληρώθηκε, μετά από διάφορα γεγονότα και θεϊκές παρεμβάσεις, με το θάνατο του Τύρνου.

Ανάμεσα στα έργα του ανήκει και μία συλλογή από ποιήματα του Βιργιλίου με τίτλο

Appendix Vergiliana. Πρόκειται για έργο του ποιητή που γράφτηκε το 50π.Χ. και δυστυχώς δεν έχει διασωθεί.

ΟΡΑΤΙΟΣ

Πρόκειται για τον ποιητή της Λατινικής ποίησης Κόιντο Οράτιο Φλάκκο, ο οποίος γεννήθηκε στη Βενουσία το 65π.Χ και πέθανε στη Ρώμη το 8π.Χ. Ο Οράτιος υπήρξε ο δεύτερος μεγάλος σε όνομα ποιητής της λατινικής λογοτεχνίας κατά την εποχή που αυτοκράτορας ήταν ο Αύγουστος. Ο ποιητής θαύμαζε το Βιργίλιο, αλλά δεν του έμοιαζε ούτε στο έργο ούτε στο χαρακτήρα. Το μόνο κοινό χαρακτηριστικό τους ήταν ότι υπήρξαν και οι δύο άνθρωποι αξιαγάπητοι. Ο Οράτιος ήταν ένας κοινωνικός άνθρωπος, αλλά δεν του άρεσαν οι κοινωνικές διακρίσεις, δεν είχε βάθος στη σκέψη του και μελαγχολία. Ήταν πάντα ενημερωμένος σε θέματα που αφορούσαν τη θρησκεία και είχε ως οδηγό το διορατικό μυαλό του. Πάνω από όλα, ο Οράτιος ήταν άνθρωπος των γραμμάτων και ήθελε να καλυτερέψει και να ανανεώσει τη λατινική ποίηση. Δοκίμασε να δώσει στον κόσμο «αυτό που πολλοί είχαν σκεφτεί, αλλά κανείς δεν το είχε εκφράσει όσο ωραία». Η επιτυχία του ήταν τόσο μεγάλη, αλλά μέσα στα όρια που ο ίδιος είχε θέσει, τα οποία δεν υπερέβηκε ποτέ, και τη δική του τελική διατύπωση. Ο Οράτιος υπήρξε ο ποιητής του μέτρου.

Ήταν ο γιος ενός απελεύθερου πατέρα, χάρη στον οποίο απέκτησε φιλολογική μόρφωση αντάξια ενός ευγενούς και στερη ηθική αγωγή. Υπήρξε μαθητής του Ορβίλιου Πουπίλλου και στη συνέχεια του Φιλοδήμου στη Ρώμη. Στην Αθήνα, όπου πήγε αργότερα για τη συνέχεια των σπουδών του, τον πρόλαβαν τα γεγονότα και κυρίως ο θάνατος του Καίσαρα. Έτσι, κατατάχτηκε στο στρατό των τυραννοκτόνων και πολέμησε στους Φιλίππους το 42π.Χ, έχοντας το βαθμό του χιλίαρχου. Ωστόσο, τόσο η ήττα των Δημοκρατικών όσο και προσωπικές του αστοχίες όπως η εγκατάλειψη της ασπίδας του στο πεδίο της μάχης είχαν μεγάλη επιρροή στη ζωή και την ψυχολογία του. Επειδή έχασε το κτήμα του και υποβιβάστηκε στο ταπεινό αξίωμα του γραφέα, ο ποιητής απέκτησε μία απέχθεια σε οτιδήποτε παράλογο κι αποφάσισε να ακολουθεί τις υπαγορεύσεις του κοινού και τις υποδείξεις των φιλοσόφων ανεξαρτήτως ρεύματος. Αφού κατόρθωσε να εξασφαλίσει τα προς το ζην, στράφηκε και αφοσιώθηκε στη δημιουργία των ποιημάτων του. Στη συνέχεια γνώρισε τον Μαικήνα μέσω του Βιργιλίου και του Ουάρριου και συνδέθηκε με μία στενή φιλία. Χάρη στη γενναιοδωρία του φίλου του ο ποιητής απέκτησε ένα κτήμα στη περιοχή της Σαβίνης, περιοχή έξω από τη Ρώμη όπου ο ποιητής μπορούσε να ξεφεύγει αλλά παράλληλα να παρακολουθεί τις εξελίξεις των γεγονότων. Λίγα χρόνια αργότερα έγινε προστατευόμενος του Αυγούστου κι αρνήθηκε επίσημα αξιώματα για να αφιερώσει τον ελεύθερο χρόνο του στη φιλοσοφία, την ποίηση και την ανάγνωση. Από τη ζωή του πέρασαν πολλές γυναίκες, όμως καμία δεν έμεινε μόνιμα. Επιπλέον,

οι γυναικείες μορφές της ποίησης του Οράτιου δεν υπήρξαν στην πραγματικότητα και, ενώ αγαπήθηκαν κάποτε με πάθος, πάντοτε υπήρχε αυτοέλεγχος για την αποφυγή απογοητεύσεων. Στις φιλίες του με τον Αριστίωνα, τον Βιργίλιο, τον Κουντίλιο, τον Μαικήνα και άλλους υπήρξε πάντα ευθύς, θερμός και πιστός. Ήταν ευέξαπτος άνθρωπος, αλλά ήταν καλοκάγαθος κι έδειχνε κατανόηση στις αδυναμίες και τα ελαττώματα των άλλων ανθρώπων. Μέσα από την άσκηση της σύνεσης και την επιμονή στην αναζήτηση της επικούρειας αταραξίας φαινόταν ένας ήρεμος άνθρωπος, αλλά σε όλη τη διάρκεια της ζωής του δεν κατάφερε να αποκοιμίσει τις ανησυχίες του.

Τα έργα του είναι τα εξής:

- Έπωδοι (Epodon Liber)

Πρόκειται για προσωπικές επιθέσεις, πολιτικές και φιλολογικές, οι οποίες είναι ορμητικές σύμφωνα με το πρότυπο του Αρχίλοχου ή του Ιπώνακτα, αλλά παράλληλα χαρακτηρίζονται από τον ανήσυχο παλμό μιας νεανικής ψυχής που θέλει να πραγματοποιήσει το όνειρο μιας πλατιάς ομόνοιας μεταξύ φίλων και της γαλήνης που θα καταλαγιάσει τις ερωτικές αποτυχίες, αφήνοντας πίσω εμπειρία και ένα αίσθημα πίκρας. Η ονομασία προήλθε από το γεγονός ότι αποτελούνταν από ένα στίχο σε μικρότερο μέτρο από το ιαμβικό, τον οποίο ακολουθούσε ένας πιο σύντομος. Υπάρχει μία ανεξακρίβωτη άποψη πως το έργο αυτό είχε ονομαστεί από τον ποιητή «Ιαμβου». Η έμπνευση για αυτό το έργο λέγεται πως ανήκει στον Αρχίλοχο. Είναι δέκα ποιήματα, τα οποία έχουν ποικιλία θεμάτων. Το τέταρτο περιλαμβάνει την επίθεση εναντίον κάποιου νεόπλουτου που κατόρθωσε να γίνει χιλίαρχος, παρά το γεγονός ότι είχε γεννηθεί δούλος. Το έκτο περιλαμβάνει την επίθεση εναντίον ενός συγγραφέα λιβέλων, ο οποίος δεν είναι γνωστό αν ήταν πραγματικό ή φανταστικό πρόσωπο. Το δωδέκατο ποίημα περιλαμβάνει την επίθεση εναντίον μίας φιλήδονης γυναίκας, η οποία ήθελε ο Οράτιος να γίνει ο εραστής της. Όλα τα παραπάνω αποτελούν ποιήματα με σατυρικό χαρακτήρα κι έχουν ως θέμα τους επιθέσεις σε άλλα άτομα, των οποίων ο ποιητής δεν ενέκρινε τη συμπεριφορά και τα έργα τους. Το πέμπτο και το δέκατο έβδομο ποίημα έχουν ως θέμα τους τη μάγισσα Κανιδία, η οποία είτε υπήρξε ως πραγματικό πρόσωπο είτε αποτελούσε ποιητικό προσωπείο για κάποιον ήρωα του Οράτιου. Στο πέμπτο ποίημα, η Κανιδία παρουσιάστηκε, με μία πολύ τρομαχτική και δυνατή εικόνα, την ώρα που σκότωσε ένα παιδί μέσω της ασιτίας για να μπορέσει να πάρει το μυαλό και το σκώτι του. Τα δύο αυτά αντικείμενα ήταν τα βασικά υλικά για την δημιουργία ενός ερωτικού φίλτρου. Στο δέκατο έβδομο, ο Οράτιος προσπάθησε να συμφιλιωθεί μαζί της, αλλά ήταν μία μάταιη προσπάθεια. Το ενδέκατο ποίημα περιλαμβάνει τα παράπονα του Οράτιου προς το φίλο του Πέττιο. Πιο συγκεκριμένα, ο ποιητής εξομολογείται την αδυναμία του να γράψει κάτι λόγω του έρωτά του. Στο δέκατο τρίτο ποίημα ο Οράτιος προσκαλεί τον Αμίκιο να περάσουν μαζί μία χειμωνιάτικη μέρα, με κρύο και βροχή, γλεντώντας. Στο δέκατο πέμπτο ποίημα ο ποιητής παραπονιέται για

την απιστία της Νέαιρας και απειλεί ότι θα την εκδικηθεί. Το έβδομο και το δέκατο έκτο ποίημα αποτελούνται από το θρήνο που υπάρχει για τη Ρώμη, η οποία βρίσκεται ρο των θυρών από ένα νέο εμφύλιο πόλεμο. Ειδικά ο δέκατο έκτο, το οποίο είναι και εκτενέστερο σε έκταση ποίημα, δηλώνει πώς η ελπίδα έχει χαθεί και πως η μόνη λύση για την επιβίωση είναι η φυγή και η μετανάστευση. Το τρίτο και το δέκατο τέταρτο ποίημα δημιουργήθηκαν με τη βοήθεια του Βιργιλίου και του Βαρίου, και απευθύνονται στον Μαικήνα με μεγάλη οικειότητα. Στο πρώτο ποίημα, ο Οράτιος αποκαλεί τον Μαικήνα «φίλο» και αναφέρεται στην προσχεδιασμένη αναχώρησή του από το μέτωπο. Επιπλέον, το συγκεκριμένο ποίημα περιλαμβάνει μία ευχαριστία προς τον Μαικήνα για το γεγονός ότι έκανε τον Οράτιο «αρκετά πλούσιο, ώστε και να αποταμιεύει». Το ένατο ποίημα δημιουργήθηκε όταν έφτασε στη Ρώμη το νέο της νίκης στο Άκτιο, αλλά προτού κυριευτεί η Αλεξάνδρεια και πεθάνουν ο Αντώνιος με την Κλεοπάτρα. Το δεύτερο ποίημα, το οποίο αποτελεί μία διασκεδαστική ψευτοσοβαρή ραψωδία για τα θέλγητρα της εξοχής, περιλαμβάνει την απόφαση ενός τοκογλύφου να γίνει κτηματίας.

- Σάτιρες (Saturae) ή Σύμμικτα (Sermones)

Πρόκειται για δύο βιβλία που περιέχουν 18 συνθέσεις του ποιητή. Τα δύο βιβλία απέχουν μεταξύ τους τρία χρόνια. Το πρώτο βιβλίο αποτελείται από δέκα ποιήματα, ενώ το δεύτερο από οχτώ.

Τα ποιήματα του πρώτου βιβλίου παρουσιάζονται παρακάτω. Αρχικά, το πρώτο και το δεύτερο ποίημα περιλαμβάνουν μία διατριβή πάνω στις ακρότητες που κάνουν οι ανόητοι, ιδιαίτερα στα σεξουαλικά ζητήματα. Το τρίτο ποίημα περιλαμβάνει ένα μάθημα για την κατανόηση, την επάρκεια και την ανωτερότητα. Το τέταρτο ποίημα είναι ένας τρόπος του ποιητή να ζητήσει συγγνώμη για τον τρόπο της ζωής και της εργασίας του. Το πέμπτο ποίημα περιλαμβάνει το ταξίδι του Οράτιου από τη Ρώμη στο Βρινδήσιο. Στο έκτο ποίημα, ο Οράτιος παρουσιάζει την εικόνα ενός ευχαριστημένου και μετριοπαθούς ανθρώπου, όπως ήταν ο ίδιος, ο οποίος μπορεί να κρατήσει την κοινωνική του θέση, παρά το γεγονός ότι στον οικονομικό τομέα είναι ίσως πιο ευκατάστατος από τους ανθρώπους της ανώτερης κοινωνικής τάξης. Το έβδομο ποίημα αποτελεί ένα ανέκδοτο που αφορά ένα περιστατικό, το οποίο διαδραματίστηκε στην Ασία σε κάποιο ταξίδι του Βρούτου. Στη συνέχεια, το όγδοο ποίημα του έργου αυτού περιλαμβάνει μία ιστορία κωμικού χαρακτήρα, η οποία εξιστορεί ότι ο Αισκύλινος, το άγαλμα του Πριάπου μίλησε στην Κανιδία και τη συντροφιά της, με αποτέλεσμα να το βάλουν στα πόδια έντρομοι. Το ένατο ποίημα περιγράφει τη συνάντηση του ποιητή με ένα ενοχλητικό άνθρωπο, ο οποίος δεν καταλαβαίνει από ευγένειες, δεν προσβάλλεται, είναι φλύαρος και έχει απεριόριστα καλή ιδέα για τον εαυτό του. Ευτυχώς, μία σύμπτωση βοηθάει τον ποιητή να σωθεί και να ξεφύγει από τον ενοχλητικό. Τέλος, το δέκατο ποίημα του βιβλίου αποτελεί μία υπεράσπιση των απόψεων του ποιητή, του ύφους που χρησιμοποιεί στα έργα

του και γενικότερα του εαυτού του.

Τα ποιήματα του δεύτερου βιβλίου παρουσιάζονται παρακάτω. Το πρώτο ποίημα, έχοντας το ρόλο του προλόγου στο έργο, παρουσιάζει μία συνομιλία του ποιητή με νομομαθή της εποχής Τρεβάτιο. Η συζήτηση αφορά το αν έπρεπε ο Οράτιος να γράφει σάτιρες ή όχι. Ο Τρεβάτιος λέει στον Οράτιο ότι αν δεν μπορεί να δημιουργήσει ένα έπος ή ένα λόγο που να πανηγυρίζει για τον Καίσαρα, κανένα δικαστήριο της αυτοκρατορίας δεν θα τον καταδίκασε. Το δεύτερο ποίημα αποτελεί ένα κήρυγμα για την ήσυχη, λιτή και χωρίς υποδείξεις ζωή, ακριβώς όπως ήταν η ζωή του ποιητή, μέσα από τον Οφέλλο, έναν γέρο κτηματία. Στο τρίτο ποίημα ο Δαμάσιππος μιλάει στον Οράτιο και του λέει πως όλοι οι άνθρωποι είναι τρελοί. Ο Δαμάσιππος είχε χάσει όλη την περιουσία του, είχε αποπειραθεί να αυτοκτονήσει, αλλά τον έσωσε ένας οπαδός της σχολής του Στωικισμού. Ο Οράτιος σε αυτό το σημείο της συνομιλίας σταμάτησε να μιλάει και κοίταξε να βρει κάποια πέτρα για να τη ρίξει στο κεφάλι του συμβουλάτορά του. Το τέταρτο ποίημα αποτελείται από συνταγές γαστριμαργίας σε ύφος ψευδοσοβαρό. Το πέμπτο ποίημα του έργου αυτού αποτελεί μία κοινωνική σάτιρα, η οποία έχει τη μορφή παρωδίας κάποιας μυθολογικής ιστορίας. Πρόκειται για μία ιστορία, η οποία εξιστορεί ότι όταν ο Οδυσσέας πήρε συνέντευξη από τη σκιά του Τειρεσία, τον ρώτησε πως θα μπορούσε να γίνει πλούσιος, για να πάρει ως απάντηση μία σειρά από συμβουλές, τις οποίες, σύμφωνα με τον μάντη, αν τις ακολουθούσε κάποιος όπως έπρεπε θα γινόταν «κληρονομοθήρας». Το έκτο ποίημα περιγράφει με απλά λόγια την καθημερινή ζωή του ποιητή στην πόλη της Ρώμης. Το έβδομο ποίημα αποτελείται από ένα στωικό κήρυγμα, σύμφωνα με το οποίο ο Δάβος προσπάθησε να αποδείξει στον αφέντη του ότι ο Οράτιος υπήρξε δούλος στις ανόητες κι αχαλίνωτες επιθυμίες του. Η συζήτηση διακόπηκε απότομα, καθώς ο ποιητής είχε ένα ξέσπασμα θυμού. Το τελευταίο ποίημα, το όγδοο, αποτελεί ένα χιουμοριστικό κομμάτι του έργου, στο οποίο ο ποιητής, μαζί με κάποιους φίλους του και τον Μαικήνα ψυχαγωγήθηκαν από έναν πολύ επίδοξο αξιωματούχο, ο οποίος ήταν και πολύ πλούσιος άνθρωπος, τον Νασιδινό. Το έργο αυτό χαρακτηρίζεται από την ορατιανή ιδιοσυγκρασία, γεμάτη αγαθή ευθυμία, χωρίς επιθέσεις και φαρμακερό χιούμορ. Στα δύο αυτά βιβλία ο ποιητής παρουσιάζει ένα ημερολόγιο ταξιδιού, συγκρίνει τη ζωή του (αντιηρωική, γεμάτη ελαττώματα, συνειδητή και χρηστή) με την κοινωνία (γεμάτη σύγχυση, ταραχή, πάθη, ανισόρροπη και ανεύθυνη), διατυπώνει τις φιλολογικές του υποχρεώσεις εξετάζοντας το σατυρικό «είδος» και τις συγκεκριμένες όψεις του ποιητικού του καθήκοντος, κατακρίνει αθάνατα πρόσωπα και σχεδιάζει αληθινούς μίμους με αριστοτεχνικό σκηνογραφικό διάκοσμο και συναρπαστικό διάλογο. Το στρωτό εξάμετρο με το οποίο δημιουργήθηκαν αυτά τα ποιήματα είναι πολύ συγγενικό με το *sermometerus* αποδίδει ένα λυρισμό χωρίς αξιώσεις και την παρουσία ενός «εγώ», το οποίο παρουσιάζει πολυεδρικά μία εξαιρετικά πιστή εικόνα του εαυτού του ποιητή.

- Ωδές (Carmina)

Το συγκεκριμένο έργο αποτελεί μία προσπάθεια του Οράτιου να δημιουργήσει ένα έργο, το θέμα του οποίου θα ήταν κάτι που δεν θα είχε πραγματευτεί μαζί του κάποιος Λατίνος μέχρι τότε.

Πρόκειται για μία συλλογή από λατινικά λυρικά ποιήματα αιολικού τύπου, τα οποία είχαν ποικίλη θεματολογία. Η συλλογή αποτελείται από τρία βιβλία με δύο κύριες πηγές έμπνευσης για τον ποιητή. Η πρώτη είναι η πολιτικό-εγκωμιαστική, ενώ η δεύτερη είναι η φιλική-ερωτική. Στην πρώτη κατηγορία πολλοί βιάστηκαν να αναγνωρίσουν τον καλύτερο Οράτιο. Η πολιτικό-εγκωμιαστική κατηγορία όμως, αποτελεί τη λιγότερο ταιριαστή για τον Οράτιο. Τα βιβλία αυτής της συλλογής δεν έχουν χρονολογική σειρά, παρόλο που τα παλαιότερα βιβλία περιέχουν παλιότερες ωδές.

Το πρώτο βιβλίο περιλαμβάνει εννέα ωδές, το δεύτερο είκοσι και το τρίτο τριάντα. Στο πρώτο βιβλίο συναντάμε εναλλαγή θεμάτων από τη μία ωδή στην άλλη. Στη συνέχεια, το δεύτερο βιβλίο περιλαμβάνει μία αναφορά στην αθανασία του ποιητή, ενώ υπάρχουν και ωδές, οι οποίες χρησιμοποιούνται ως μέσα της προπαγάνδας με πολύ διακριτικό τρόπο. Τέλος, το τρίτο βιβλίο υποστηρίζει φανερά τις απόψεις του Οκταβιανού Αύγουστου, ιδίως στις πρώτες έξι ωδές του, οι οποίες ονομάζονται Ρωμαϊκές ωδές. Οι υπόλοιπες ωδές του τρίτου βιβλίου πραγματεύονται ποικίλη θεματολογία, είτε με σοβαρό αντικείμενο είτε με χιουμοριστικό. Ο επίλογος του συγκεκριμένου βιβλίου περιλαμβάνει μία περήφανη δήλωση ότι ο ποιητής δημιούργησε ένα μνημείο, το οποίο «θα αντέξει περισσότερο από το χαλκό κι είναι πιο ψηλό από τις πυραμίδες των Φαραώ που καταρρέουν» κι αυτός είναι ο λόγος που το δημιούργημά του θα ξεφύγει από την ολοκληρωτική καταστροφή και τον αφανισμό.

- Επιστολές (Epistulae)

Πρόκειται για έργο της πλήρους ωριμότητας του ποιητή, το οποίο αποτελείται από δύο βιβλία. Τα βιβλία αυτά περιέχουν την πρόθεση ενός προγραμματισμένου αντιλυρισμού και τη στροφή προς μία διάθεση με βάση τη λογική και την ηθική, ακριβώς όπως και στις Σάτιρες. Οι Επιστολές είναι κείμενα γραμμένα με παραινετικό και αποφθεγματικό τόνο, καθώς και μεγάλη συναισθηματικότητα. Κάθε μία επιστολή είναι αφιερωμένη σε κάποιον φίλο του ποιητή.

Το πρώτο βιβλίο αποτελείται από είκοσι επιστολές, κάποιες από τις οποίες είναι πραγματικές, ενώ άλλες είναι συζητήσεις για διάφορα αντικείμενα, στις οποίες ο ποιητής έβαζε στην αρχή τους το όνομα κάποιου φίλου ή γνωστού. Η πρώτη επιστολή παρουσιάζει τον ποιητή να προσφωνεί τον Μαικήνα με ευγνωμοσύνη. Η δεύτερη επιστολή περιλαμβάνει μία διασκευή γνωστής θεωρίας των φιλοσόφων , σύμφωνα με την οποία μπορούμε να ανακαλύψουμε

βαθιά ηθικά διδάγματα μέσα από τα έργα του Ομήρου. Ο Οράτιος χρησιμοποιούσε τη θεωρία αυτή με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, ανάλογα με τον σκοπό που είχε κάθε φορά. Η τρίτη επιστολή είναι μία επιστολή σε κάποιον από τους φίλους του, τον Ιούλιο Φλώρο, ο οποίος όμως δεν βρισκόταν στη Ρώμη εκείνη τη χρονική περίοδο, καθώς συμμετείχε στην ακολουθία του Τιβερίου και στις φιλολογικές του δραστηριότητες. Στην τέταρτη επιστολή υπάρχουν κάποιοι στίχοι που αποδεικνύουν τη φιλία του Οράτιου για τον Τίβουλλο, η οποία χαρακτηριζόταν από ειλικρίνεια και θαυμασμό. Η πέμπτη επιστολή αποτελεί μία πρόσκληση σε δείπνο, ενώ η έκτη είναι μία απλούστευση της φράσης «Να μην ξιπάζεται κανένας με τίποτα». Η έβδομη επιστολή ευχαριστεί τον Μαικήνα για τη γενναιοδωρία του και δείχνει ποια είναι τα χαρακτηριστικά τόσο του ιδανικού δωρητή όσο και του αποδέκτη ενός δώρου. Η όγδοη επιστολή έχει ως αποδέκτη τον Κέλσο Αλβινοβανό, ο οποίος υπήρξε ακόλουθος του Τιβερίου, ενώ η ένατη έχει ως αποδέκτη τον μελλοντικό αυτοκράτορα της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, τον Τιβέριο Κλαύδιο Νέρωνα. Η ένατη επιστολή όντως στάλθηκε από τον ποιητή στον αυτοκράτορα. Η δέκατη επιστολή, με αποδέκτη τον Αρίστιο Φύσκο, περιλαμβάνει τα θέλητρα της ζωής στην εξοχή και την περιγραφή του ικανοποιημένου ανθρώπου. Η ενδέκατη επιστολή απευθύνεται σε κάποιο φίλο του ποιητή και έχει το διδακτικό νόημα ότι «η ευτυχία μπορεί να βρεθεί παντού, αρκεί να υπάρχει η διάθεση να βρεθεί». Η δέκατη τρίτη επιστολή απευθύνεται στο Βίνιο Ασίνα, ο οποίος θα μετέφερε το αντίγραφο των Ωδών, του έργου αυτού δηλαδή, στον Αύγουστο. Η δέκατη τέταρτη επιστολή μας διδάσκει ότι η ικανοποίηση για τη ζωή πρέπει να βρίσκεται μέσα μας. Στη δέκατη πέμπτη επιστολή ο ποιητής ζητάει πληροφορίες για την Ελέα (Velia), το μέρος που του είχε συστήσει να πάει για κάποια θεραπεία ο γιατρός της Αυλής, ο Αντώνιος Μούσας. Η δέκατη έκτη επιστολή αποτελεί τον προσδιορισμό της θέσης ενός κτήματος στη Σαβίνη με πολύ μεγάλη ακρίβεια. Η δέκατη έβδομη επιστολή αποτελεί μία συμβουλευτική επιστολή για έναν νεαρό, ο οποίος ήθελε να αυξήσει την περιουσία του μέσω επισκέψεων στα μεγάλα σπίτια. Παράλληλα, η δέκατη όγδοη επιστολή πραγματεύεται το ίδιο θέμα με περισσότερη επεξεργασία και με περισσότερες λεπτομέρειες. Η δέκατη ένατη επιστολή αποτελεί μία αναφορά στην λογοτεχνική του πορεία. Τέλος, η εικοστή επιστολή μιλάει για ένα αντικείμενο που θέλει ο ποιητής να πουλήσει. Το αντικείμενο αυτό πρέπει να ήταν ένα βιβλίο, το οποίο ήταν πάνω στο γραφείο του ποιητή. Το ύφος και ο τόνος του Οράτιου στο τέλος αυτού του έργου δείχνουν ότι ο ποιητής πίστευε πως το έργο του είχε ολοκληρωθεί και πως δεν υπήρχε κάτι άλλο να προσφέρει στο κοινό του.

Το δεύτερο βιβλίο αποτελείται από τρεις επιστολές φιλολογικού χαρακτήρα. Η πρώτη επιστολή του δεύτερου βιβλίου πραγματεύεται την κατάσταση της λογοτεχνίας, ξεκινώντας από μία διαμαρτυρία ενάντια σε όλους αυτούς τους λογοτέχνες, οι οποίοι δεν υπήρξαν πρόθυμοι να αναγνωρίσουν τίποτα καλό

στους νεότερους λογοτέχνες και ποιητές. Η κατάσταση περιπλέκεται με έναν φανταστικό αντίπαλο. Ο Οράτιος, ως Λατίνος συγγραφέας, υπήρξε αμερόληπτος απέναντι στους παλαιότερους. Παραδέχεται τη μεγάλη αξία των αρχαίων Ελλήνων και αναγνωρίζει το έργο τους. Θέλοντας να δείξει ποια είναι η πραγματική θέση των αρχαίων Ελλήνων στην ιστορία των γραμμάτων, δημιούργησε ένα διάγραμμα για την εξέλιξη της ρωμαϊκής λογοτεχνίας την εποχή που «η Ελλάδα κυρίεψε τον κυρίαρχό της». Η δεύτερη επιστολή έχει ως αποδέκτη τον Ιούλιο Φλώρο, ο οποίος ήταν γνώριμος του Οράτιου κι είχε φιλοδοξίες να γίνει ποιητής. Η τρίτη από αυτές ονομάζεται Ποιητική Τέχνη (Ars Poetica), θεωρείται αυτοτελές έργο και περιέχει μία σύνοψη των αριστοτελικών ιδεών. Παρόλα αυτά, η σταδιοδρομία του ποιητή δεν είχε τελειώσει ακόμη. Ο Οράτιος ήταν ένας άνθρωπος χρήσιμος για το κράτος των Ρωμαίων. Επιπλέον, πολλοί από τους ανθρώπους που διάβαζαν τα έργα του έβρισκαν διασκέδαση μέσα από τα κείμενά του. Έτσι, ο Αύγουστος, ο οποίος του είχε ζητήσει να γίνει ο ιδιαίτερος γραμματέας του και αλληλογραφούσε συχνά μαζί του, επέμενε ότι έπρεπε να δημιουργήσει κι άλλα έργα. Πιο συγκεκριμένα, ο αυτοκράτορας ήθελε να δημιουργηθεί από τον ποιητή ένας ύμνος για τους Αγώνες της Εκατονταετίας, να κάνει περισσότερη μνεΐα για τον αυτοκράτορα μέσα από τα ποιήματά του και να εγκωμιάσει περισσότερο τα κατορθώματα της αυτοκρατορικής οικογένειας. Ο Οράτιος υπάκουσε στην επιθυμία του Αυγούστου, χωρίς προθυμία, καθώς θεωρούσε ότι το έργο του είχε ολοκληρωθεί.

- Ύμνος της Εκατονταετίας (Carmen saeculare)
Είναι το καλύτερο αποτέλεσμα για μία προσπάθεια που έγινε χωρίς προθυμία. Πρόκειται για μία επιβλητική δημιουργία, με αρκετά μακρύ κείμενο που δεν υπερβαίνει τα όρια και με πολλές αναφορές σε αντικείμενα αντι-ποιητικά για τα οποία ο ποιητής είχε ανάγκη να μιλήσει και να ζητήσει την ευλογία των θεών για αυτά. Η σύνθεση του Ύμνου της Εκατονταετίας (Carmen saeculare) πραγματοποιήθηκε για να αναγνωσθεί στην επίσημη έναρξη της «*prax Augusta*» το 17π.Χ. Τα πολυάριθμα και μικρά σε μέγεθος ποιήματα του Οράτιου, πολλές φορές ήταν δύσκολα στην κατανόηση, αλλά αποτελούν ακόμα και στις μέρες μας κομψοτεχνήματα μιας ποιητικής μικροτεχνίας.

ΤΙΒΟΥΛΛΟΣ :

Ο Λατίνος ποιητής Άλδιος Τίβουλλος (Albius Tibullus) γεννήθηκε περίπου το 60 π. Χ. και πέθανε το 16π.Χ. στους Γαβίους στο Λάτιο. Για τη ζωή και την καθημερινότητά του δεν βρέθηκαν παρά ελάχιστα στοιχεία. Είναι γνωστό μέσα από πηγές ότι ήταν αγαπητός στο κοινό του, λόγω της ειδυλλιακής απλότητας, της χάρης

και της εκφραστικότητας που είχε ο ποιητής ως προσωπικότητα. Ο φίλος του ο Οράτιος τον περιέγραφε ως έναν άνθρωπο μελαγχολικό και ερημίτη, όπως είναι κάποιος ο οποίος έχει ζήσει μεγάλες ατυχίες και έχει αντιμετωπίσει μεγάλες αντιξοότητες στη ζωή του. Αυτό όντως ισχύει για τον ποιητή, καθώς ολόκληρη η πατρική του περιουσία δημεύτηκε από τον Μάρκο Αντώνιο, όπως του Βιργίλιου, του Προπέρτιου και του Οράτιου, για να διανεμηθεί στους βετεράνους του Οκταβιανού Αύγουστου. Έτσι, ο ποιητής βρέθηκε υπό την προστασία του Μάρκου Βαλέριου Μεσσάλλα Κορβίνου (Μεσσάλλα) κι έγινε μέλος του κύκλου των ποιητών του. Υπήρξε ακόλουθος του Μεσσάλλα στις εκστρατείες του στη Γαλατία και στην Ανατολή, όπου όμως αρρώστησε, με αποτέλεσμα να μείνει στην Κέρκυρα για να αναρρώσει και να συνεχίσει αργότερα το ταξίδι της επιστροφής.

Οι δύο γυναίκες που αγάπησε πολύ ήταν η Δηλία και η Νέμεση, για τις οποίες έφτιαξε ποιήματα. Σύμφωνα με τις πηγές η Δηλία υπήρξε ερωμένη του κατά τη διάρκεια της απουσίας του συζύγου ή κάποιου άλλου εραστή. Η Νέμεση υπήρξε κι αυτή ερωμένη του ποιητή για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα της ζωής του. Κάποιες ανεξακρίβωτες πηγές υπονοούν πώς ο ποιητής είχε τις δύο γυναίκες ερωμένες του το ίδιο χρονικό διάστημα. Επίσης, ο ποιητής δημιούργησε ένα ποίημα για τον νεαρό Μάραθο, ο οποίος ίσως υπήρξε εραστής της Δηλίας ή ακόμα και εραστής του ίδιου. Το έργο του αριθμεί δύο βιβλία, τα οποία αποτελούνται από 16 συνθέσεις. Το πρώτο είναι αφιερωμένο στη Δηλία και τον Μάραθο, ενώ το δεύτερο στη Νέμεση. Αυτά τα δύο βιβλία αποδίδονται με μεγάλη σιγουριά στον ποιητή. Ωστόσο, το σύνολο του έργου του δεν αναγνωρίζεται ολόκληρο ως δική του δημιουργία, αλλά πιστεύεται ότι αποτελείται από ποιήματα άλλων ποιητών τα οποία συμπεριλήφθηκαν στα βιβλία του. Βασικές επιρροές για τα ποιήματά του υπήρξαν ο Βιργίλιος, ο Κάτουλλος και ο Λουκρήτιος. Πρωτοτυπία στα ποιήματα του ποιητή αποτελούσε η αγάπη του για την αγροτική ζωή και οι στίχοι του διακρίνονται από ευαισθησία και μελαγχολία, στοιχεία που διέθετε και ο ίδιος ο ποιητής.

Τα ποιήματά του χαρακτηρίζονται ως πολυθεματικά, καθώς ο ποιητής αναπτύσσει πολλά θέματα μαζί, περνώντας από το ένα στο άλλο, δίνοντας την εντύπωση ενός μονολόγου. Τα θέματα συνδέονται σχεδόν φυσικά μεταξύ τους και η μετάβαση από το ένα στο άλλο γίνεται εύκολα κι αβίαστα. Η μετάβαση αυτή συμπεριλαμβάνει αλλαγές τοπίου και διάθεσης, γεγονός που κρατάει σταθερό το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Κύρια θέματα, πολύ αγαπημένα στον ποιητή, ήταν ο έρωτας, η ζωή στην ύπαιθρο, η Ρωμαϊκή λατρεία, η νοσταλγία και η αγάπη για την ειρηνική εποχή, καθώς και η απέχθεια για τις εποχές του πολέμου. Το πιο εντυπωσιακό στο έργο του Τίβουλλου είναι η έλλειψη αναφοράς στον αυτοκράτορα, χωρίς κανέναν να γνωρίζει με βεβαιότητα αν αυτό δείχνει τη στάση του απέναντι στο πρόσωπό του.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης το ότι ο ποιητής δεν χρησιμοποιεί το μύθο για τη δημιουργία των ποιημάτων του. Η γλώσσα που χρησιμοποιούσε, όπως επίσης και το ύφος του σε όλα τα ποιήματα υπήρξε απλή, καθημερινή αλλά πολύ κομψή.

•

•

ΠΡΟΠΕΡΤΙΟΣ :

Ο ελεγειακός ποιητής Σέξτος Προπέρτιος έζησε περίπου από το 47 π. Χ. μέχρι και το 15 π. Χ. Γεννήθηκε στην Ασσίζη και πέθανε στη Ρώμη. Καταγόταν από οικογένεια ιππέων. Οι γονείς του ήταν καλοστεκούμενοι οικονομικά και πολύ γνωστοί στην περιοχή τους. Παρόλο που ορφάνεψε από πατέρα όταν ήταν πολύ μικρός, η μητέρα του κατάφερε να τον στείλει στη Ρώμη για να σπουδάσει νομική, αλλά εκείνος στράφηκε στην ποίηση. Υπέστη δήμευση της περιουσίας του, όπως πολλοί από τους ποιητές της εποχής του, ως αποτέλεσμα των αγροτικών και των οικονομικών μεταρρυθμίσεων που έκανε ο Οκταβιανός μετά το τέλος των εμφυλίων πολέμων. Το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του έζησε στη Ρώμη, έχοντας επαφή με τον κύκλο του Μαικήνα, τον οποίο γνώρισε όταν δημοσίευσε το πρώτο του βιβλίο. Ο Μαικήνας χάρηκε για αυτή τη γνωριμία τόσο ως προσωπικότητα όσο κι ως υπουργός της προπαγάνδας για τον αυτοκράτορα, καθώς θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το έργο του ποιητή για να υποστηρίξει και να διαδώσει την κυβερνητική πολιτική του. Ο Προπέρτιος όμως προσπάθησε να το αποφύγει, γιατί δεν μπορούσε και, πολύ περισσότερο, δεν ήθελε να δημιουργήσει έργα για να ενισχύσει την προπαγάνδα. Συνέθεσε τέσσερα βιβλία ελεγείων, με κεντρική ηρώιδα την αγαπημένη του που φέρει το λογοτεχνικό όνομα Κυνθία (Cynthia). Το πραγματικό της όνομα ήταν Οστία (Hostia). Τα ποιήματα δίνουν στον αναγνώστη στοιχεία για την αγαπημένη του, η οποία ήταν μία απελεύθερη, μία εταίρα. Εκτός από τον ίδιο, είχε και άλλους εραστές. Ήταν μία όμορφη γυναίκα, με πολλά χαρίσματα. Άσχετα με την κοινωνική της τάξη, η Οστία ήταν αφιλοκερδής και έδειξε ειλικρινή στοργή για τον φτωχό ποιητή, ο οποίος ήταν θαυμαστής της. Ο ίδιος είχε μία ερωτική περιπέτεια με μία άλλη γυναίκα, τη Λυκίννη, αλλά από τη στιγμή που γνώρισε την Οστία αφιερώθηκε σε αυτήν. Η ερωτική τους ιστορία διήρκεσε περίπου έξι χρόνια.

Παράλληλα με τον έρωτά του, ο ποιητής περιγράφει το όνειρο των Ρωμαίων για ειρήνη και οικογενειακή γαλήνη μετά από τον εμφύλιο πόλεμο που έζησαν τουλάχιστον τρείς γενιές.

Ο Προπέρτιος ήταν ένας *doctus poeta*, δόκτορας της ποίησης δηλαδή, ο οποίος ακολούθησε τα χνάρια της αισθητικής του καλλιμάχου και της πολυμαθείας. Κύρια θέματα των ποιημάτων του ήταν ο έρωτας και η αγαπημένη του γυναίκα, καθώς και μυθολογικές ιστορίες που δεν ήταν ιδιαίτερα γνωστές στο κοινό. Η γλώσσα γραφής του ήταν γεμάτη αντιθέσεις, όπως και η αλληλουχία των σκέψεων και η δομή των ποιημάτων του. Οι ελεγείες του, οι περισσότερες από τις οποίες ήταν πολύ πιο σύντομες από εκείνες του Τίβουλλου, περιείχαν αναπάντεχες ανατροπές και απότομες συναισθηματικές μεταπτώσεις και χαρακτηρίζονται μέχρι και στις μέρες μας από έντονη δραματικότητα. Επιπλέον, η ποίησή του περιείχε όλα τα μοτίβα της ερωτικής ελεγείας πλήρως αναπτυγμένα. Για τον ίδιο τον ποιητή η δύναμη του έρωτα είναι τέτοια που η ευγένεια της καταγωγής, η δύναμη και ο πλούτος υποχωρούν και υποτάσσονται στον έρωτα. Ο Προπέρτιος δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί φιλοσοφικός ποιητής, καθώς πολύ συχνά και με διάφορους τρόπους σχολιάζει τη διαδικασία της ποιητικής γραφής μέσα από δικά του έργα. Παρόλα αυτά, θα ήταν πολύ μεγάλη παράλειψη αν δεν γινόταν αναφορά στο ότι ο ποιητής είχε την ασφάλεια της γνώσης

της αξίας του έργου του.

Έτσι, στο πρώτο βιβλίο η ποίηση τίθεται στην υπηρεσία του έρωτα ως τρόπου ζωής. Στο δεύτερο και τρίτο αναπτύσσει περισσότερο τη σπουδαιότητα της ποίησής του, ενώ στο τέταρτο η ελεγεία εξυπηρετεί μια καλλιμαχικού τύπου αιτιολογική επεξεργασία γνήσια ρωμαϊκού υλικού.

Τα έργα του είναι τα εξής:

- 1^ο βιβλίο (Cynthia): 22 ελεγείες
Οι ελεγείες του έχουν ως θέμα τους τη σχέση του ίδιου με την αγαπημένη του γυναίκα, καθώς και όλα τα εμπόδια που βρήκαν στο δρόμο τους από όταν γνωρίστηκαν. Αρχικά, ο ποιητής αγωνίστηκε εναντίον της. Στη συνέχεια, κάποιοι καλοπροαίρετοι φίλοι προσπάθησαν να τον απομακρύνουν από αυτή τη γυναίκα και να τον βοηθήσουν να γιατρευτεί από τα αισθήματα που είχε για εκείνη. Τέλος, ο ποιητής μιλάει για τη ζήλια που ένιωσε όταν η αγαπημένη του έφυγε από τη Ρώμη και πήγε στις Βάιες. Ήταν ένας παράνομος δεσμός ανάμεσα σε δύο ανθρώπους, οι οποίοι είχαν δυνατό χαρακτήρα και μεγάλο πείσμα. Επόμενο ήταν να δημιουργούνται εντάσεις και επεισόδια μεταξύ τους.
- 2^ο βιβλίο (Cynthia):
Και το δεύτερο βιβλίο των ελεγειών του ποιητή πραγματεύεται τη σχέση του με την αγαπημένη του. Μόνες εξαιρέσεις αποτελούν η πρώτη, η δέκατη και η τριακοστή πρώτη ελεγεία. Αρχικά, η πρώτη ελεγεία αναφέρει ότι ο ποιητής θα υμνούσε τα έργα του αυτοκράτορα με μεγάλη χαρά, αν μπορούσε να γράψει κείμενα με ηρωικό ύφος. Ο ποιητής θεωρεί ότι «ο κάθε άνθρωπος έχει την τέχνη του και η δική του τέχνη είναι η ερωτική ποίηση μόνο». Επιπλέον, η ελεγεία περιλαμβάνει μία φιλική προσφώνηση για τον Μαικήνα. Στη συνέχεια, η δέκατη ελεγεία αποτελεί μία απόφαση του ποιητή να αλλάξει τα θέματα που πραγματεύεται και να δημιουργήσει έργο για τον αυτοκράτορα. Τέλος, η τριακοστή πρώτη ελεγεία συνδυάζει δύο θέματα. Ο ποιητής επισκέπτεται την Κυνθία, η οποία τον ρωτάει γιατί άργησε να την επισκεφτεί. Ο ίδιος δικαιολογείται λέγοντας ότι χάξευε στον καινούργιο ναό του Παλατινού Απόλλωνα.
- 3^ο βιβλίο (Cynthia):
Το τρίτο βιβλίο των ελεγειών ξεκινάει με μία παράκληση του ποιητή στους μεγάλους Αλεξανδρινούς Καλλίμαχο και Φιλητά για να τον συμπεριλάβουν στην παρέα τους, λέγοντας ότι θα «φέρει τις ιερές τελετές της Ιταλίας ανάμεσα στις χορωδίες της Ελλάδας». Στο βιβλίο αυτό το θέμα συνεχίζει να είναι ο έρωτας του ποιητή για την Κυνθία. Εξαίρεση αποτελεί η έβδομη ελεγεία, η οποία πραγματεύεται το θάνατο ενός φίλου του ποιητή σε κάποιο ταξίδι που έκανε για εμπορικούς λόγους. Επίσης, εξαίρεση αποτελεί η ένατη ελεγεία, στην οποία ο ποιητής ζητάει ακόμη μία φορά συγγνώμη από τον Μαικήνα επειδή δεν μπορούσε να γράψει ποίηση όπως του τη ζητούσε. Μία επιπλέον εξαίρεση στο θέμα αποτελεί η ενδέκατη ελεγεία, η οποία υμνεί το θρίαμβο στο Άκτιο, αλλά παράλληλα περιλαμβάνει και κάτι ερωτικό. Βέβαια,

δεν μπορεί να θεωρηθεί παράξενο το ότι ο ποιητής μιλούσε συνέχεια για τον έρωτα, καθώς βρισκόταν υπό την κυριαρχία της αγαπημένης του γυναίκας, όπως όλοι οι θεοί, οι ήρωες και ο μεγάλος Αντώνιος. Το βιβλίο ολοκληρώνεται με το τελειωτικό μάλωμα του ποιητή με την Κυνθία. Ο Προπέρτιος έφυγε από τη Ρώμη και πήγε στην Αθήνα, από όπου έστειλε ένα αποχαιρετιστήριο μήνυμα στην Κυνθία, στο οποίο της έλεγε ότι θα ζήσει και θα καταστήσει γριά και καταφρονημένη.

- 4^ο βιβλίο:

Μετά από απουσία, η οποία κράτησε περίπου επτά χρόνια, ο Προπέρτιος έγραψε το τέταρτο και τελευταίο του βιβλίο. Αυτό το βιβλίο ξεκινάει με ένα διαφορετικό θέμα από τον έρωτα, το οποίο είναι ασυνήθιστο για τον ποιητή. Ο Προπέρτιος γίνεται ξεναγός κι αρχαιοδίφης, μέσα από τη φαντασία, για να ξεναγήσει τον Ώρο, αστρολόγος που επισκέφτηκε την πόλη της Ρώμης. Κατά τη διάρκεια της ξενάγησης ο ποιητής διηγείται την αρχαιότερη ιστορία της πόλης και των μερών που επισκέπτεται και παράλληλα ανακοινώνει στον επισκέπτη την πρόθεσή του να αφιερώσει το ταλέντο του «στις ιεροτελεστίες και τις άγιες μέρες, καθώς και τα αρχαία ονόματα των τόπων». Πρόκειται για ένα έργο, το οποίο θα πραγματοποιηθεί κάποια χρόνια αργότερα από τον Οβίδιο, με τον τίτλο Fasti. Ο αστρολόγος δεν ενθουσιάστηκε όμως και, για να δείξει στον ποιητή τις πραγματικές ικανότητές του, ανέφερε μερικές από τις επιτυχημένες εφαρμογές της τέχνης της ποίησης. Στη συνέχεια, δημιούργησε ένα σχεδιάγραμμα της ζωής του ποιητή και του ανακοίνωσε ότι δεν θα μπορέσει να βρει προκοπή αν ασχοληθεί με οτιδήποτε άλλο εκτός από την ερωτική ποίηση. Η παραπάνω πρόβλεψη του αστρολόγου για τον ποιητή προκύπτει από το γεγονός ότι ο Προπέρτιος ήταν ένας άνθρωπος, ο οποίος δεν έπαψε να αγαπάει. Ωστόσο, ο ποιητής, προφανώς ενημερωμένος από κάποιον αρχαιοδίφη, περιλαμβάνει ελεγείες με θέμα διαφορετικό από τον έρωτα. Η δεύτερη ελεγεία αυτού του βιβλίου περιλαμβάνει την ιστορία του θεού Βερτούμνο, την οποία διηγείται ο ίδιος ο θεός. Η τρίτη ελεγεία περιλαμβάνει μία ποιητική επιστολή, η οποία στέλνεται από μία σύζυγο ή μία εταίρα στον άντρα της που είναι μακριά. Πρόκειται για μία ιδέα, από την οποία εμπνεύστηκε ο Οβίδιος για κάποια δημιουργία του. Η επόμενη ελεγεία πραγματεύεται ένα αρχαιολογικό θέμα, την ιστορία της Ταρπηίας. Η πέμπτη ελεγεία του βιβλίου περιλαμβάνει την καταγγελία προς μία σατανική γριά, η οποία είχε συμβουλευσει την αγαπημένη του να περιφρονήσει τον φτωχό εραστή της, ακόμα κι αν ήταν ποιητής. Στην ίδια ελεγεία γίνεται αναφορά στο Άκτιο και πάλι, μέσα από εγκωμιασμούς. Η έβδομη ελεγεία περιλαμβάνει την εμφάνιση του φαντάσματος της αγαπημένης του ποιητή, η οποία ήθελε να του δώσει ένα ύστατο μήνυμα. Μέσα από αυτή την ελεγεία ο ποιητής θέλησε να δείξει τις ικανότητές του στην αντιμετώπιση παράξενων καταστάσεων. Στην όγδοη ελεγεία ο ποιητής παρουσιάζει μία ιστορία φιλονικίας του με την αγαπημένη του Κυνθία. Η ένατη περιλαμβάνει την ιστορία του Ηρακλή και του Κάκκου, ενώ η δέκατη την ιστορία της λατρείας του Iuppiter Feretrius. Το

βιβλίο ολοκληρώνεται με ένα υπέροχο ποίημα, θέμα του οποίου είναι η εμφάνιση του πνεύματος μίας κυρίας της οικογένειας των Κορνηλίων Σκιπιώνων στην οικογένειά της, λίγο καιρό μετά το θάνατό της. Το πνεύμα προσφωνεί τον άντρα και τα παιδιά της, τους μιλάει με βαθιά συγκινητική αφοσίωση και ολοκληρώνει το λόγο του με μία διατύπωση ελπίδας, η οποία λέει ότι «στην αρετή ανοίγουν ακόμα και οι ουρανοί».

-
-

ΟΒΙΔΙΟΣ :

Ο Ρωμαίος ποιητής Πόπλιος Οβίδιος Νάσων (Publius Ovidius Naso), γνωστός ως Οβίδιος έζησε από το 43π.Χ. μέχρι και το 17μ.Χ. και αποτελεί μεταγενέστερος ποιητής του Βιργιλίου, του Οράτιου, του Προπέρτιου και του Τίβουλλου. Η οικογένειά του άνηκε στην τάξη των ιππέων και ο πατέρας του τον προόριζε για πολιτικές σπουδές. Σπούδασε όντως δίπλα σε κορυφαίους δασκάλους της εποχής, αλλά δεν άσκησε ποτέ τη ρητορική, παρά μόνο στην αρχή της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας. Μόλις εγκαταστάθηκε στη Ρώμη, ανέλαβε το επάγγελμα του γραφέα, ξεκινώντας από το κατώτερο αξίωμα την πολιτική ζωή. Στη συνέχεια όμως, αφοσιώθηκε στη λογοτεχνία, καθώς από μικρός είχε την ικανότητα να δημιουργεί ποιήματα, τα οποία αποτελούνταν από κομψούς στίχους, με πολύ μεγάλη ευκολία. Τα πρώτα έργα του άνηκαν στο είδος της ερωτικής ελεγείας, ένα είδος ποίησης ιδιαίτερα αγαπητό στο λαό της Ρώμης, το οποίο είχαν επιβάλλει τα προηγούμενα χρόνια ο Προπέρτιος και ο Τίβουλλος, έχοντας ήδη θέσει τα βασικά μοτίβα και τις συμβάσεις του είδους και αφήνοντας ελάχιστο χώρο για καινοτομία και πρωτοτυπία. Ο ποιητής έχοντας επίγνωση της επιγονικότητάς του καταφέρνει με το ανεξάντλητο ταλέντο του και την ανάλαφρη διάθεσή του να υπερβεί τις συμβάσεις της ερωτικής ελεγείας και να τη φτάσει στην τέλειά της ανάπτυξη. Με αυτό τον τρόπο, ο Οβίδιος έγινε γνωστός ως ποιητής κορυφαίος στο είδος του, αλλά παράλληλα και ως ένας μεγάλος θαυμαστής των παλαιότερων ποιητών. Τους περισσότερους από τους παλαιότερους ποιητές τους είχε γνωρίσει προσωπικά, έχοντας στενή επαφή με το λογοτεχνικό κύκλο του Μεσσάλα. Δυστυχώς, δεν πρόλαβε να γνωρίσει τον Τίβουλλο, ο οποίος πέθανε το 19π.Χ., και το Βιργίλιο. Υπήρξε ένας πολύ αξιοπρεπής άνδρας, τόσο στη γλώσσα που χρησιμοποιούσε στα έργα του όσο και στην καθημερινή του ζωή. Δεν έγραψε ποιήματα για την προπαγάνδα του Μαικήνα, ούτε άνηκε ποτέ στον κύκλο του. Ήταν ένας απλός και αγνός άνθρωπος των γραμμάτων, ο οποίος είχε αρκετούς οικονομικούς πόρους, ώστε να μην χρειάζεται την προστασία κάποιου ισχυρού άνδρα και να ζει ανεξάρτητος.

Για περίπου είκοσι χρόνια υπηρέτησε την ερωτική ελεγεία κι έπειτα προσπάθησε να δημιουργήσει ένα έπος, έχοντας συλλέξει πρώτα ένα μεγάλο αριθμό μυθικών ιστοριών που πραγματεύονταν τη μετατροπή, με υπερφυσικό τρόπο, ενός ανθρώπου, ζώου ή πράγματος σε μία διαφορετική μορφή. Αξιοποιώντας συγκεκριμένα ελληνικά

πρότυπα, δημιούργησε μια μυθολογική Αντί-Αινειάδα, τις *Μεταμορφώσεις* (*Metamorphoseon libri*). Το έργο του ξεκίνησε με τη δημιουργία του σύμπαντος, τη μεγαλύτερη μεταμόρφωση από τα αρχαιότερα χρόνια μέχρι τις μέρες μας, και ολοκληρώθηκε με την αποθέωση του Ιουλίου Καίσαρα, του αυτοκράτορα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Με την ολοκλήρωση του έπους των *Μεταμορφώσεων* και ενώ ο ποιητής βρίσκεται στο απόγειο της δόξας του, ο αυτοκράτορας Αύγουστος διατάζει την απομάκρυνσή του από τη Ρώμη και την επ' αόριστον εξορία του στα σύνορα της αυτοκρατορίας, στους Τόμους της Μαύρης Θάλασσας, εκεί που σήμερα βρίσκεται η Κωσταντζα της Ρουμανίας. Η πραγματική αιτία της εξορίας του Οβίδιου εξακολουθεί να παραμένει αδιευκρίνιστη ακόμα και σήμερα, ενώ πολυάριθμες και συχνά ευφάνταστες πιθανές εξηγήσεις έχουν διατυπωθεί ήδη από την αρχαιότητα. Ο ίδιος ο ποιητής επανέρχεται συχνά στο θέμα της εξορίας του, μέσα από τα έργα του, αναφέροντας ένα ποίημα και ένα σφάλμα. Πρόκειται για το ποίημα με τίτλο *Ars amatoria*, το περιεχόμενο του οποίου θεωρήθηκε ανήθικο και δεν ταίριαζε με το ηθικοπλαστικό χαρακτήρα και το περιβάλλον του αυτοκράτορα. Όσον αφορά το σφάλμα ο ποιητής κράτησε το στόμα του ερμητικά κλειστό. Ωστόσο, αυτή η φαινομενικά λογική εξήγηση δεν φαίνεται να είναι επαρκής με βάση το χαρακτήρα και τα έργα του ποιητή Οβίδιου. Η μόνη λογική εξήγηση είναι πως εξορίστηκε λόγω κάποιου γεγονότος, το οποίο δεν έπρεπε να μαθευτεί ποτέ και αφορούσε κατά πάσα πιθανότητα την προσωπική ζωή του αυτοκράτορα. Αυτή η σκέψη αποκλείει την πιθανότητα προδοσίας, καθώς ο Οβίδιος δεν έδειξε ποτέ ενδιαφέρον για την πολιτική και ούτε υπήρχε κάποια δυσaráεσκεια από μέρους του ποιητή για την αυτοκρατορική εξουσία. Επομένως, η αιτία της εξορίας αφορούσε την ιδιωτική ζωή του αυτοκράτορα και μάλλον περιλαμβάνει τον ακόλαστο τρόπο ζωής της εγγονής του, της Ιουλίας. Αυτό αποτελούσε το μεγαλύτερο εμπόδιο του Αυγούστου στις ειλικρινείς προσπάθειές του για την ανύψωση της δημόσιας ηθικής. Επιπλέον, με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο μπλέχτηκε το όνομα του Οβίδιου κι έπειτα έφτασε στα αφτιά του αυτοκράτορα. Η πιο πιθανή εκδοχή είναι ο Οβίδιος να γνώριζε τον τρόπο ζωής της Ιουλίας και, λόγω της καλοσύνης του χαρακτήρα του ή λόγω φόβου προς τον Αύγουστο, να μην το ανέφερε, ώσπου κάποιος άλλος μίλησε στον αυτοκράτορα. Έζησε δέκα χρόνια εξόριστος και πάντα ήλπιζε να γυρίσει, αν όχι στη Ρώμη, τουλάχιστον σε κάποιο μέρος πιο πολιτισμένο και πιο ζεστό. Οι προσπάθειες του ίδιου του ποιητή αλλά και των φίλων του πίσω στη Ρώμη να πετύχουν την ανάκλησή του δυστυχώς έπεσαν στο κενό. Ο ίδιος ο ποιητής είχε δημιουργήσει μία συλλογή με ελεγείες, οι οποίες αναφέρονταν στην ταλαιπωρία της εξορίας, την τρομερή φύση και τους απολίτιστους κατοίκους της άγριας χώρας, τον πόθο της επιστροφής, τη μεγαλοψυχία και τις αρετές του Αυτοκράτορα στην επιείκεια του οποίου δεν σταμάτησε ποτέ να ελπίζει, καθώς και τις σχέσεις του με διάφορους ανθρώπους. Αυτή η συλλογή σταμάτησε λίγο πριν το τέλος της ζωής του. Ο θάνατος τον βρήκε πάνω στην προσπάθεια αναθεώρησης του *Fasti*. Ο Οβίδιος ήταν ένας από τους ποιητές, ο οποίος εμπνεύστηκε και δημιούργησε νέα ποιητικά είδη. Πρόκειται για την πλαστή ποιητική μυθολογική επιστολή με τίτλο *Ηρωίδες* (*Heroides*), το καλλωπιστικό έπος (*Καλλυντικά του προσώπου - Medica mina faciei femineae ή Demedi canine faciei*), το «αιτιολογικό» εορτολόγιο (*Fasti*)

και την ποίηση της εξορίας (*Τα πένθιμα (Tristia)* και *Επιστολές από τον Πόντο (Epistulae ex Ponto)*).

Τα έργα του διαχωρίζονται σε τρεις κατηγορίες με βάση τη χρονολογία δημιουργίας τους. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν τα πρώιμα έργα του, τα οποία υποστηρίζουν τις επίσημες ηθικές θέσεις του αυτοκράτορα. Η δεύτερη κατηγορία αποτελείται από τα πιο σημαντικά έργα του ποιητή, ενώ η τρίτη περιλαμβάνει τα έργα που δημιούργησε κατά τη διάρκεια της εξορίας του. Πρόκειται για τα εξής:

Πρώτη κατηγορία των έργων του:

- Έρωτες (*Amores*)

Πρόκειται για τρία βιβλία, τα οποία περιλαμβάνουν σαράντα εννιά ελεγείες με θέμα τον έρωτα του ποιητή για την Κόριννα. Ο ποιητής αναφέρει ότι τον χαροποιεί η ευνοία της, ότι η απάντησή της σε ένα γράμμα που της έστειλε ήταν μη αναμενόμενη και δυσάρεστη, ότι αρνείται πως είχε μία περιπέτεια με τη δούλη της, ότι ήθελε να την επισκεφτεί αλλά δεν τα κατάφερε λόγω του ποταμιού που πλημμύρισε, ότι η Κόριννα ήταν άρρωστη ή άπιστη κ.ά. Η σχέση του ποιητή με αυτή τη γυναίκα δεν επιβεβαιώθηκε ποτέ και οι μελετητές θεωρούν ότι δεν πρόκειται για μία πραγματική γυναίκα, αλλά για ένα ανδρείκελο που δημιούργησε ο ποιητής για να εφαρμόσει πάνω του όλα όσα θα μπορούσαν να του εμπνεύσουν η καλαισθησία, η εφευρετικότητα και οι άριστες γνώσεις του στην ελληνική λογοτεχνία. Σε κάποια ποιήματα αυτής της συλλογής αναφέρεται σε άλλες, πιο φαντασιώδεις και εφήμερες, αγάπες του, ενώ παράλληλα υπάρχουν λίγα ποιήματα που έχουν ως θέμα τους κάτι τελείως διαφορετικό από τον έρωτα, όπως είναι ο θάνατος του Τίβουλλου και η αθανασία του ποιητή. Αντί για το πάθος των μεγάλων Λατίνων ερωτικών ποιητών, ο Οβίδιος προτιμά να εμφανίζει την ερωτική εμπειρία μέσα από το φίλτρο της ειρωνείας και της απόστασης του διανοουμένου. Το συγκεκριμένο έργο δημιουργήθηκε περίπου το 20π.Χ.

- Ηρωίδες (*Heroides*)

Πρόκειται για μία σειρά από επιστολές, οι οποίες υποτίθεται πως γράφτηκαν από διάσημες γυναίκες της μυθολογίας και στάλθηκαν στους άντρες ή τους εραστές τους. Οι πρώτες δεκατέσσερις ανήκουν οπωσδήποτε στον Οβίδιο, ενώ για τις υπόλοιπες αμφισβητήθηκε η γνησιότητά τους για διάφορους λόγους, κυρίως λόγω έλλειψης χαρακτηριστικών στοιχείων του τρόπου γραφής του ποιητή και αλλαγές στο μέτρο των στίχων. Επιπλέον, οι πρώτες δεκατέσσερις είναι οι επιστολές των ηρωίδων στους αγαπημένους τους, ενώ οι επόμενες εφτά, με εξαίρεση την 15^η, περιλαμβάνουν τις επιστολές ερωτευμένων ανδρών και τις απαντήσεις των γυναικών. Μία εξήγηση που έχει δοθεί για αυτή τη διαφορά είναι ότι ο Οβίδιος, κατά τη διάρκεια της εξορίας του, δημιούργησε μία δεύτερη έκδοση των Ηρωίδων του, στην οποία συμπεριέλαβε τα ζεύγη των επιστολών. Μία άλλη ερμηνεία λέει ότι ο ποιητής έγραψε τις επιστολές των ηρωίδων και ο Σαβίνος τις απαντήσεις.

Οι επιστολές παρακάτω είναι με τη σειρά που έχουν γραφτεί στο έργο του Οβίδιου. Η Πηνελόπη έγραψε στον Οδυσσέα, η Φυλλίς στο Δημοφώντα, η Βρισηίς στον Αχιλλέα, η Φαίδρα στον Ιππόλυτο, η Οινώνη στον Πάρη, η Υψιπύλη στον Ιάσονα, η Διδώ στον Αινεία, η Ερμιόνη στον Ορέστη, η Δηιάνειρα στον Ηρακλή, η Αριάδνη στον Θησέα, η Κανάκη στο Μακαρέα, η Μήδεια στον Ιάσονα, η Λαοδάμεια στον Πρωτεσίλαο, η Υπερμήστρα στο Λυγκέα, η Σαπφώ στον Φάωνα, ο Πάρης στην Ελένη και η Ελένη στον Πάρη, ο Λέανδρος στην Ηρώ και η Ηρώ στο Λέανδρο, ο Ακόντιος στην Κυδίππη και η Κυδίππη στον Ακόντιο.

- Η τέχνη του έρωτα (*Ars amatoria* ή *Ars amandi*)

Το έργο αυτό, που πραγματεύεται την τέχνη του έρωτα, δημοσιεύτηκε το 1π.Χ. Πρόκειται για ένα ποίημα που ανήκει στο διδακτικό είδος, αλλά έχει ερωτικό περιεχόμενο. Όλοι οι Λατίνοι ποιητές είχαν πειραματιστεί με τη διδακτική ποίηση, δίνοντάς της μία ελαφρά χιουμοριστική απόχρωση. Ο Οβίδιος είχε την ιδέα να της δώσει ερωτικό περιεχόμενο και δημιούργησε έτσι ένα αριστούργημα. Το ποίημα με τίτλο *Καλλυντικά του προσώπου* (*Medica mina faciei femineae* ή *Demedi canine faciei*) αποτέλεσε την αρχή αυτού του έργου. Στη συνέχεια προχώρησε πιο βαθειά στο ζήτημα του έρωτα κι έγραψε συμβουλές για τους πρωτόπειρους στο πώς να διαλέγουν, πώς να ερωτοτροπούν και να απολαμβάνουν τις διαθέσιμες ελαφρές γυναίκες, τις εταίρες της εποχής.

Το συγκεκριμένο έργο αποτελείται από τρία βιβλία και συνδέει έναν κόσμο εκτός ηθικής με την καλή συμπεριφορά και την παιδεία σε τέχνη και λογοτεχνία. Το πρώτο και το δεύτερο βιβλίο συμβουλεύουν τους άντρες, ενώ το τρίτο δίνει όπλα και συμβουλές στις επίδοξες εταίρες για να επωφελούνται περισσότερο από τον εραστή τους. Για τη δημιουργία αυτού του διδακτικού βιβλίου ο Οβίδιος βασίστηκε στην προσωπική του πείρα και παρατηρητικότητα. Είναι ωστόσο πολύ πιθανό να βασίστηκε και στην ελληνική ποίηση για τις λεπτομέρειες.

- Τα αντιφάρμακα του έρωτα (*Remedia Amoris*)

Η σειρά των διδακτικών ποιημάτων ολοκληρώθηκε με ένα τέταρτο βιβλίο, το οποίο είχε ως τίτλο *Τα αντιφάρμακα του έρωτα*. Το βιβλίο αυτό περιείχε οδηγίες για το πώς μπορεί κάποιος να απαλλαχθεί από το ερωτικό πάθος. Οι οδηγίες αυτές ήταν ειλικρινείς και διατυπωμένες με πολύ έξυπνο τρόπο. Η σχέση με κάποια εταίρα δεν έπρεπε να δημιουργήσει πλήγμα στη φήμη, την περιουσία ή την υγεία του εραστή, γιατί ακόμα και ο πιο θερμός θαυμαστής τους έπρεπε κάποια στιγμή να λογικευτεί και να παντρευτεί. Αυτό περίμενε και ο αυτοκράτορας από τους υπηκόους του. Έτσι, η δυνατότητα να νιώσει κάποιος αδιαφορία ή αποστροφή στις παράνομες σχέσεις, αν όχι πριν το γάμο τουλάχιστον λίγο μετά, ήταν ένα επιθυμητό και ωφέλιμο επίτευγμα. Το συγκεκριμένο βιβλίο παρουσίαζε τις φυσιολογικές ιδιωτικές λεπτομέρειες περισσότερο ευχάριστες, λιγότερο αποκρουστικές και πολύ πιο ενδιαφέρουσες, μέσα από εικόνες, παρεμβάσεις και αποθέματα τόσο από τη μυθολογία όσο και από την πραγματική ζωή.

Δεύτερη κατηγορία των έργων του:

- Μήδεια

Πρόκειται για έργο του ποιητή, το οποίο δεν διασώθηκε μέχρι τις μέρες μας και το οποίο πιθανολογείται να αποτελεί πρόγονο του ομώνυμου έργου που δημιουργήθηκε από τον Σενέκα.

- Μεταμορφώσεις (*Metamorphoseon libri*)

Πρόκειται για ένα έπος, το οποίο αποτελείται από 15 τόμους και περιλαμβάνει 12.000 στίχους. Είναι ένα καλλιτεχνικό μωσαϊκό περίπου 250 μυθολογικών ψηφίδων, που συνθέτουν στοιχεία από την ιστορία, την ελεγεία, τη ρητορεία, την τραγωδία, το επύλλιο, την παρωδία και τη φιλοσοφία. Κοινό χαρακτηριστικό των 15 βιβλίων και των μύθων που περιέχουν είναι η μεταμόρφωση των ηρώων, όπως λέει και ο τίτλος του έργου. Δημιουργήθηκε το 1μ.Χ. και αποτελεί το πιο γνωστό και το πιο αντιπροσωπευτικό έργο του Οβίδιου.

Οι *Μεταμορφώσεις* αποτελούν το αποτέλεσμα της απόφασης του ποιητή να εγκαταλείψει τα ερωτικά ποιήματα και να δημιουργήσει μία σύνθεση με μεγαλύτερες αξιώσεις. Ωστόσο, η ιδιοφυία, η εφευρετικότητα και η μεγάλη μόρφωση που διέθετε δεν μπορούσαν να τον βοηθήσουν να δημιουργήσει ένα έργο παρόμοιο με την *Αινειάδα*. Έτσι, μάζεψε ένα μεγάλο αριθμό μυθικών ιστοριών, οι οποίες περιελάμβαναν τη μετατροπή, με μη φυσική μέθοδο, της μορφής ενός προσώπου ή πράγματος σε κάποια άλλη μορφή. Οι ιστορίες αυτές τοποθετήθηκαν επιδέξια σε ένα κοινωνικό περιβάλλον, γεγονός που τις ενώνει σε σύνολο. Το έργο ξεκινάει με τη μετατροπή του χάος σε τακτοποιημένο σύμπαν, δηλαδή τη μεγαλύτερη γνωστή μεταμόρφωση, και τελειώνει με την αποθέωση του Ιουλίου Καίσαρα. Η παρουσίαση των μεταμορφώσεων πραγματοποιείται με τη μορφή μίας ιστορίας μέσα σε άλλη. Η απόφαση του αυτοκράτορα να εξορίσει τον Οβίδιο, βρήκε τον ποιητή να έχει το έργο του σχεδόν έτοιμο για δημοσίευση. Επειδή όμως από τη μία στιγμή στην άλλη αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη ζωή και την πόλη του, ο Οβίδιος έκαψε τις *Μεταμορφώσεις* μαζί με κάποια άλλα χειρόγραφα του. Οι *Μεταμορφώσεις* δεν θα σώζονταν αν ο ποιητής δεν είχε δώσει αντίγραφα σε δικούς του ανθρώπους. Με αυτό τον τρόπο διασώθηκε και παραδόθηκε το έργο του ποιητή στον κόσμο τα επόμενα χρόνια μέχρι και σήμερα .

Οι *Μεταμορφώσεις*, μπορεί να έχουν πολύ μεγάλη έκταση ως έργο, αλλά διαβάζονται ευχάριστα εξαιτίας της ελκυστικής έκφρασης του γραπτού λόγου του ποιητή και του ποικίλου ευχάριστου περιεχομένου τους.

- Ημερολόγιο (*Fasti*)

Μέσα από αυτό το έργο ο Οβίδιος παρουσιάζει τα θρησκευτικά ήθη και έθιμα, καθώς και τους διάφορους μύθους που υπήρχαν ετησίως στο ρωμαϊκό κράτος. Ο ποιητής μάλιστα είχε σκοπό να τα παρουσιάσει μέσα από 12 βιβλία, ένα δηλαδή για κάθε μήνα. Δυστυχώς, δεν κατάφερε να εκπληρώσει το στόχο του, γιατί τον πρόλαβε η εξορία, με αποτέλεσμα να ολοκληρωθεί το *Ημερολόγιο* με 6 βιβλία.

Τρίτη κατηγορία των έργων του:

- Τα πένθιμα (*Tristia*)

Το έργο αυτό αποτελείται από πέντε βιβλία, το πρώτο από τα οποία δημιουργήθηκε πριν φτάσει στον τόπο εξορίας του, τους Τόμους. Αυτό το έργο περιέχει περιγραφές των εποχών του έτους, αναφέρεται στη μυθολογία, υμνεί την αληθινή φιλία και την αγάπη στο πρόσωπο της γυναίκας του, ενώ παράλληλα καταριέται τους ψεύτικους φίλους. Στόχος του ποιητή ήταν να μαλακώσει τον αυτοκράτορα για να του δώσει χάρη και να τον αφήσει να ζήσει το υπόλοιπο της ζωής του σε κάποιο μέρος της αυτοκρατορίας με καλύτερες συνθήκες.

- Επιστολές από τον Πόντο (*Epistulae ex Ponto*)

Πρόκειται για ένα έργο που δημιουργήθηκε παράλληλα με *Τα Πένθιμα* και *Το υβρεολόγιο ενός πολυμαθούς*. Αποτελείται από τέσσερα βιβλία, τα οποία περιέχουν ελεγείες προς όλους τους ισχυρούς φίλους του ποιητή. Ο Οβίδιος πίστευε πως κάποιος από τους ισχυρούς φίλους του θα δρούσε και θα άλλαζε την καταδίκη του, γεγονός που δεν πραγματοποιήθηκε όμως.

- Το υβρεολόγιο ενός πολυμαθούς (*Ibis*)

Μέσα από αυτό το έργο ο ποιητής απευθύνεται στους ψεύτικους φίλους του και τους αναθεματίζει, καθώς κανένας από αυτούς δεν τον βοήθησε να αποφύγει την εξορία ή έστω να ζήσει την εξορία πιο εύκολα και σε ένα μέρος πιο φιλόξενο τόσο σε ανθρώπους όσο και σε κλιματολογικές συνθήκες.

- Αλιευτικά (*Halieutica*)

Πρόκειται για ένα έργο που ίσως και να μην ανήκει στον ποιητή, όμως αποδίδεται σε αυτόν μέχρι και σήμερα. Θέμα του έργου αυτού αποτελεί η αλιεία, όπως γίνεται κατανοητό από τον τίτλο του.

- Το παράπονο της καρδιάς (*Nux ή Liber nucis*)

- *Consolatio ad Liviam*

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

- **Βιργίλιος (Αινειάδα, στίχοι 630-705)**

Non ignara mali, miseris succurrere disco.

Sic memorat; simul Aenean in regia ducit
tecta, simul divom templis indicit honorem.

Necminus interea sociis ad litora mittit
viginti tauros, magnorum horrentia centum
terga suum, pinguis centum cum matribus agnos,
Munera aetitiamque dii.

At domus interior regali splendida luxu
instruitur, mediisque parant convivia tectis:
arte laboratae vestes ostroque superbo,
ingens argentum mensis, caelataque in auro
fortia facta patrum, series longissima rerum
per tot ducta viros antiqua ab origine gentis.

Aeneas (neque enim patrius consistere mentem
passus amor) rapidum ad navis praemittit Achaten,

Ascanio ferat haec, ipsumque ad moenia ducat;
omnis in Ascanio cari stat cura parentis.
Munera praeterea, Iliacis erepta ruinis,
ferre iubet, pallam signis auroque rigentem,
et circumtextum croceo velamen acantho,
ornatus Argivae Helenae, quos illa Mycenis,
Pergama cum peteret inconcessosque hymenaeos,
extulerat, matris Leda mirabile donum:
praeterea sceptrum, Ilione quod gesserat olim,
maxima natarum Priami, colloque monile
bacatum, et duplicem gemmis auroque coronam.
Haec celerans ita ad naves tendebat Achates.
At Cytherea novas artes, nova pectore versat
Consilia, ut faciem mutatus et ora Cupido
pro dulci Ascanio veniat, donisque furem
incendat reginam, atque ossibus implicet ignem;
quippe domum timet ambiguam Tyriosque bilinguis;
urit atrox Iuno, et sub noctem cura recursat.
Ergo his aligerum dictis adfatur Amorem:
'Nate, meae vires, mea magna potentia solus,
nate, patris summi qui tela Typhoia temnis,
ad te confugio et supplex tua numina posco.
Frater ut Aeneas pelago tuus omnia circum
litora iactetur odiis Iunonis iniquae,
nota tibi, et nostro doluisti saepe dolore.
Hunc Phoenissa tenet Dido blandisque moratur
vocibus; et vereor, quo se Iunonia vertant

hospitia; haud tanto cessabit cardine rerum.
Quocirca capere ante dolis et cingere flamma
reginam meditor, ne quo se numine mutet,
sed magno Aeneae mecum teneatur amore.
Qua facere id possis, nostram nunc accipe mentem.
Regius accitu cari genitoris ad urbem
Sidoniam puer ire parat, mea maxima cura,
dona ferens, pelago et flammis restantia Troiae:
hunc ego sopitum somno super alta Cythera
aut super Idalium sacrata sede recondam,
ne qua scire dolos mediusve occurrere possit.
Tu faciem illius noctem non amplius unam
falle dolo, et notos pueri puer indue voltus,
ut, cum te gremio accipiet laetissima Dido
regalis inter mensas laticemque Lyaeum,
cum dabit amplexus atque oscula dulcia figet,
occultum inspires ignem fallasque veneno.'
Paret Amor dictis carae genetricis, et alas
exuit, et gressu gaudens incedit Iuli.
At Venus Ascanio placidam per membra quietem
inrigat, et fotum gremio dea tollit in altos
Idaliae lucos, ubi mollis amaracus illum
floribus et dulci adspirans complectitur umbra.
Iamque ibat dicto parens et dona Cupido
regia portabat Tyriis, duce laetus Achate.
Cum venit, aulaeis iam se regina superbis
aurea composuit sponda mediamque locavit.

Iam pater Aeneas et iam Troiana iuventus
conveniunt, stratoque super discumbitur ostro.
Dant famuli manibus lymphas, Cereremque canistris
expediunt, tonsisque ferunt mantelia villis.
Quinquaginta intus famulae, quibus ordine longam
cura penum struere, et flammis adolere Penatis;
centum alia et totidemque pares aetate ministri,

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- **simul** : μαζί
- **in regia** : στο σπίτι, στο οίκημα (βασιλικό)
- **viginti** : είκοσι
- **divus,-i**: θεός
- **templum,-i**: ναός
- **in auro**: σε χρυσό
- **(ad) litora,-ae** : στην ακτή
- **Laetitiaque,-aequae**: ανωτερότητα
- **Vestis,-is** : ρούχα, ιμάτια
- **Novus, -i**: καινούργια ,φρέσκα
- **Dulcis,-is**: γλυκός, ευχάριστος
- **Consisto,consisti,consistere** : ανήκω, αποτελούμαι
- **(prae)mito, (prae)misi, (prae)missum,(prae)mittere** :
πέμπω,στέλνω
- **quo circa**: όπου

- **rapidus,-i:** σφοδρός, ραγδαίος, οξύς
- **hospitium,-ii:** φιλοξενία
- **quipped:** σαφώς
- **gremio:** γύρω
- **quinguaginta:** πενήντα
- **flammis,-is:** φλόγες
- **famulus,us:** δούλος, σκλάβος, υπηρέτης

Δεν είναι άγνοια του κακού το να συνδράμεις. Αυτό θυμάμαι. Ο Αινείας οδηγήθηκε στο σπίτι του βασιλιά την ίδια στιγμή που οι θεοί οδηγούνται στους ναούς για να τιμηθούν. Αυτός οδήγησε με τους συντρόφους του είκοσι ταύρους και εκατό αρνιά στην ακτή ως θυσία στους θεούς. Αλλά μέσα στη βασιλική μεγαλοπρέπεια που διδάχτηκε ανάμεσα στις δεξιώσεις φορούσε μοβ ρούχα με κάλυμμα χρυσού για να δείχνει την ανωτερότητά του. Αυτή είναι μία μεγάλη σειρά από πράγματα που κάνουν τα αρσενικά, μέσα από τις οποίες γεννιούνται οι ήρωες με αγώνα. Ο Αινείας (ένας πατέρας που υπέστη θέματα αγάπης) έστειλε με ταχύτητα το πλοίο των Αχατών για να μεταφέρουν τα πράγματα και ζήτησε από τον Ασκάτη να οδηγήσει, καθώς ήταν αυτός που λάτρευε να φροντίζει τους γονείς του. Επίσης, είχε τα δώρα που του είχαν ζητήσει να φέρει: πέπλα και σκαλιστά, και ένα πέπλο με ακάνθους για τη βασίλισσα του Άργους Ελένη, η οποία ήταν από τις Μυκήνες. Μετά τον παράνομο γάμο της στην Πέργαμο, η μητέρα της η Λήδα της έδωσε ένα καταπληκτικό δώρο: ένα σκήπτρο, το οποίο είχε κάποτε η Ιλιονη, και μαργαριτάρια από τον Πρίαμο, και τα δύο με πολύτιμους λίθους και χρυσό. Για αυτά τα δώρα ο Ασκάτης έβαλε τα πλοία στο δρόμο. Αλλά η Αφροδίτη είχε άλλα σχέδια και, με νέες δεξιότητες, άλλαξε την καρδιά της Κονσίλιας, χωρίς να αλλάξει το πρόσωπό της, και την έκανε να προσεύχεται στον Έρωτα για τον γλυκό Ασκάτιο, κάνοντας δωρεές στην έξαλλη βασίλισσα. Από το σπίτι φοβόταν τη φυλή των Τυγίοςque, λόγω της άγριας Ήρας, και τη νύχτα φρόντιζε να γυρίζει νωρίς πίσω. Ως εκ τούτου, αυτό το φτερωτό πλάσμα έλεγε λόγια που κατεύθυναν στην αγάπη. «Γιε μου, η δύναμή μου, η μεγαλύτερη και μόνη δύναμη του πατέρα. Τα περισσότερα όπλα των Τυγίοια θα φτάσουν με ασφάλεια στο καταφύγιο με τη βοήθεια της θεότητάς σας.» Ο αδερφός του Αινεία στη θάλασσα βρίσκεται και περιπλανιέται στις ακτές λόγω της Ήρας, για αυτό μπορείτε να διακρίνετε και τη θλίψη μας. Αυτό το φοινικικό Διδώ παρέχει διαμονή σε αυτούς που μιλάνε και, στην πραγματικότητα, είναι αυτό που η Λυνοπία ονομάζει φιλοξενία, που ηρεμεί τα πράγματα. Εξαιτίας των τακτικών που χρησιμοποιεί η βασίλισσα, το ότι δεν έχει την εξουσία μπορεί να αλλάξει, σε αντίθεση με τη μεγάλη αγάπη που έχει για τον Αινεία. Για το σκοπό αυτό μπορείτε να μου πάρετε το μυαλό. Κατακτήστε λοιπόν την πόλη που θα πάει το παιδί μου, η μεγαλύτερη ανησυχία μου, για να φέρετε τα δώρα και να

κάψετε την Τροία. Αυτό θα φέρει την ηρεμία του ύπνου στα Κύθηρα ή περισσότερο στο Ιδάλιο το ιερό προσκύνημα προκειμένου να μάθουν οι κάτοικοι τα κόλπα να εμποδίσουν τους εχθρούς. Μήπως εσύ για άλλη μία νύχτα πιστεύεις ότι μπορούμε να αποφύγουμε την εξαπάτηση και το δικό μου αγόρι μαζί με ένα φίλο του να διασκεδάσουν μαζί με τη Διδώ και στη βασιλική γιορτή να πιούμε κρασί μαζί με τον Βάκχο., όταν θα δίνουν έξω γλυκά φιλιά και αγκαλιές κρυμμένοι στη φωτιά και εγώ θα διασκεδάζω με το δηλητήριο; Η αγάπη υπακούει στη μάνα και ανοίγει τα φτερά και κάνει βόλτες στον ήλιο του Ιουλίου με χαρά. Αλλά η Αφροδίτη τι σχεδιάζει πάνω από τον Ασκάνιο και ζητάει ουράνια χάδια με διάρκεια σε ειδυλλιακό τοπίο, όταν ανθίζουν τα λουλούδια και είναι μαλακό το χορτάρι. Οι λέξεις κατεύθυναν τους γονιούς και ο ηγέτης των Αχαιών φέρνει τα δώρα του στη βασίλισσα για να την ευχαριστήσει. Όταν εμφανιζόταν η βασίλισσα, οι αυλικοί είχαν ετοιμάσει ένα χρυσό κάθισμα στη μέση του χώρου. Τώρα ο πατέρας Αινείας και οι νέοι της Τροίας συμφώνησαν ο στρατός να έχει ανάκλιντρα σε μοβ χρώμα. Υπήρχαν υπηρέτες για να ρίχνουν νερό στα χέρια των επισκεπτών, καλάθια με ψωμί από τη Δήμητρα και πετσέτες για να σκουπίζονται. Πενήντα υπηρέτες μέσα στο σπίτι έπρεπε να φροντίζουν το σπίτι, τη φλεγόμενη εστία και τις φλόγες του θεού Penatis., όπως θα έκαναν εκατό.

- **Οβίδιος (Amores, 2.13)**

Dumlabefactatonusgraviditemerariaventris,
IndubiovitaelassaCorinnaiacet.
Illaquidemclammetantummolitapericli
Iradignamea; sed cadit ira metu.
Sed tamen aut ex me conceperat — aut ego credo;
Est mihi pro facto saepe, quod esse potest.
Isi, Paraetonium genialiaque arva Canopi
Quae colis et Memphin palmiferamque Pharon,
Quaque celer Nilus lato delapsus in alveo
Per septem portus in maris exit aquas,
Per tua sinistra precor, per Anubidis ora verendi —
Sic tua sacra pius semper Osiris amet,
Pigraque labatur circa donaria serpens,

Et comes in pompa corniger Apis eat!
Huc adhibe vultus, et in una parce duobus!
Nam vitam dominae tu dabis, illa mihi.
Saepe tibi sedit certis operata diebus,
Qua cingit laurus Gallica turma tuas.
Tuque laborantes utero miserata puellas,
Quarum tarda latens corpora tendit onus,
Lenis ades precibusque meis fave, Ilithyia!
Digna est, quam iubeas muneris esse tui.
Ipse ego tura dabo fumosis candidus aris,
Ipse feram ante tuos munera vota pedes.
Adiciam titulum: 'servata Naso Corinna!'

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- **emeraria:**εχθρότητα
- **cado, cecidi,casum, cadere:**πέφτω
- **munus,-eris:** χάρισμα, δώρο
- **saepe:** συχνά
- **ciercumsedeo (circum & sedeo), circumseidi, circumsessum, circumsedere:** περικυκλώνω, περιβάλλω
- **domina,-ae:** κυρία

Ενώ γινόταν το σκάψιμο, το βάρος του φορτίου έβαλε σε αμφιβολία τη ζωή Κορίνα. Αυτό ήταν ένας πολύ μεγάλος κίνδυνος που δεν γνώριζα και άξιζε το θυμό μου, θυμό και φόβο. Αλλά, παρόλα αυτά, ήταν από εμένα που συνέβη ή έτσι πιστεύω εγώ; Υπήρξαν συχνά τέτοια γεγονότα, τα οποία είναι πιθανά να συμβούν. Στο Παραιτόνιον του Κανώπου, τι λατρεύουν, Ίσις, Μέμφις και Φάρον. Το ίδιο και όταν ο Νεΐλος βυθίστηκε στο κανάλι, από την έβδομη έξοδο στη θάλασσα. Προσεύχομαι με τα μουσικά όργανά σας στο πρόσωπο του σεβαστού Αννίβα. Έτσι είναι πάντα ο σεβαστός Όσιρις. Ο Ρίγραque γλιστρούσε με το δέρμα φιδιού και στην πομπή ο Apis είχε κέρατα. Σε αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να ρίζουμε μία ματιά. Για αυτή τη ζωή κύριοι θα πληρώσουμε, όπως και εγώ. Συχνά κάθεσαι σταθερά τις καθημερινές μέρες. Που περιβάλλει δάφνη από την εταιρεία της Gallica. Εσύ έχεις συμπόνια για τις γυναίκες. Τα συστήματα αυτά κρύβουν τα φορτία που κουβαλάνε. Ειλείθια, σου ζητώ ευγενικά να έρθεις στις προσευχές μου. Αξίζουν την προσοχής σου και θα προσφερθούν για σένα βωμοί θυμιάματος, όπως και συναισθηματικά δώρα από μένα στα πόδια σου. Προσθέστε το μύθο της Νάσο Κορίνας. Μπορείτε να προσθέσετε δώρα αντάξια του τίτλου. Εάν όμως σε ένα τέτοιο σημαντικό γεγονός πρέπει να υπάρχει ο φόβος, αυτό θα είναι μάχη.

- **Προπέρτιος (2.7)**

Gauisaescertesublatam, Cynthia, legem,
quaquondamedictaflemusuterquediu,
ninosdiuideret: quamuisdiducere amantis
non queat inuitos Iuppiter ipse duos.
At magnus Caesar.' sed magnus Caesar in armis:
deuictae gentes nil in amore ualent.
nam citius paterer caput hoc discedere collo
quam possem nuptae perdere more faces,
aut ego transirem tua limina clausa maritus,
respiciens udis prodita luminibus.
a mea tum qualis caneret tibi tibia somnos,
tibia, funesta tristior illa tuba!
unde mihi patriis natos praebere triumphis?

nullus de nostro sanguine miles erit.
quod si uera meae comitarem castra puellae,
non mihi sat magnus Castoris iret equus.
hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
gloria ad hibernos lata Borysthenidas.
tu mihi sola places: placeam tibi, Cynthia, solus:
hic erit et patrio sanguine pluris amor.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- **quamuis:** παρόλο που
- **caput,-itis:** κεφάλι
- **clausa:** κλειστά
- **gens,-ntis:** έθνος
- **solus:** μόνο
- **sanguis,-inis:** αίμα
- **patrio:** πατρικό
- **funestus,-us:** μοιραίος, θανατηφόρος

Σίγουρα είσαι μακριά Κύνθια, με νόμο ο οποίος ορίζει να θρηνήσουμε και οι δύο για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ακόμα κι αν είμαστε μακριά όμως, δεν χωρίζουν οι εραστές και ούτε ο Δίας μπορεί να τους χωρίσει για το Μεγάλο Αυτοκράτορα. Αλλά ο Μεγάλος Καίσαρας στον πόλεμο δεν κατέκτησε τα έθνη με την αγάπη, αλλά κόβοντας λαιμούς και αδειάζοντας κεφάλια. Έτσι, θα μπορούσα να έχω χάσει

περισσότερα, ειδικά αν περνούσε την πόρτα σου ο σύζυγός σου, αναζητώντας την αυγή που αποκαλύπτει το φως. Αυτή η μουσική που ακούγεται στον ύπνο μου μοιάζει με τρομπέτα ή με φλάουτο που αυτοκτονεί! Γιατί θα πρέπει να δίνουμε αυτά για τα οποία θριαμβολογούμε στη χώρα μας; Κανένας δεν είναι στρατιώτης εκτός αν έχει το αίμα μας. Αν αληθεύει αυτό, το κορίτσι μου στολίζει το στρατόπεδο και θα ήταν για μένα αρκετό να πάω εκεί με ένα άλογο του Μεγάλου Κάστορα. Για το λόγο αυτό και μόνο, αξίζουμε τη δόξα του ιρλανδικού χειμώνα στον ποταμό Βορυσθένη. Σας παρακαλώ, μπορείτε εσείς να μου επιστρέψετε την Κύνθια μόνο; Αυτή η κίνηση θα έδειχνε μεγαλύτερη αγάπη και από το πατρικό αίμα.

- **Τίβουλλος (2.5)**

Phoebe, faue: nouusingrediturtuatemplasacerdos:

hucagecumcitharacarminibusqueueni.

nunc te uocales impellere pollice chordas,

nunc precor ad laudes flectere uerba meas.

ipse triumphali deuinctus tempora lauro,

dum cumulant aras, ad tua sacra ueni.

sed nitidus pulcherque ueni: nunc indue uestem

sepositam, longas nunc bene pecte comas,

qualem te memorant Saturno rege fugato

uictori laudes concinuisse Ioui.

tu procul euentura uides, tibi deditus augur

scit bene quid fati prouida cantet auis;

tuque regis sortes, per te praesentit haruspex,

lubrica signauit cum deus exta notis;

te duce Romanos numquam frustrata Sibylla,

abditae quae senis fata canit pedibus.

Phoebe, sacras Messalinum sine tangere chartas

uatis, et ipse precor quid canat illa doce.

haec dedit Aeneae sortes, postquam ille parentem
dicitur et raptos sustinuisse Lares
nec fore credebat Romam, cum maestus ab alto
Ilion arduas respiceretque deos.

(Romulus aeternae nondum formauerat urbis
moenia, consorti non habitanda Remo;
sed tunc pascebant herbosa Palatia uaccae
et stabant humiles in Iouis arce casae.

lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae
et facta agresti lignea falce Pales,
pendebatque uagi pastoris in arbore uotum,
garrula siluestri fistula sacra deo,
fistula cui semper decrescit harundinis ordo:
nam calamus cera iungitur usque minor.

at qua Velabri regio patet, ire solebat
exiguus pulsa per uada linter aqua.

illa saepe gregis diti placitura magistro
ad iuuenem festa est uecta puella die,
cum qua fecundi redierunt munera ruris,
caseus et niueae candidus agnus ouis.)

'Impiger Aenea, uolitantis frater Amoris,
Troica qui profugis sacra uehis ratibus,
iam tibi Laurentes adsignat Iuppiter agros,
iam uocat errantes hospita terra Lares.

illic sanctus eris cum te ueneranda Numici
unda deum caelo miserit indigetem.

ecce super fessas uolitat Victoria puppes;

tandem ad Troianos diua superba uenit.
ecce mihi lucent Rutulis incendia castris:
iam tibi praedico, barbare Turne, necem.
ante oculos Laurens castrum murusque Lauini est
Albaque ab Ascanio condita Longa duce.
te quoque iam uideo, Marti placitura sacerdos
Ilia, Vestales deseruisse focos,
concubitusque tuos furtim uittasque iacentes
et cupidi ad ripas arma relictas dei.
carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas
dum licet: hic magnae iam locus urbis erit.
Roma, tuum nomen terris fatale regendis,
qua sua de caelo prospicit arua Ceres,
quaque patent ortus et qua fluitantibus undis
Solis anhelantes abluit amnis equos.
Troia quidem tunc se mirabitur et sibi dicet
uos bene tam longa consuluisse uia.
uera cano: sic usque sacras innoxia laurus
uescar, et aeternum sit mihi uirginitas.'
haec cecinit uates et te sibi, Phoebe, uocauit,
iactauit fusas et caput ante comas.---
quidquid Amalthea, quidquid Marpesia dixit
Herophile, Phyto Graia quod admonuit,
quaque Aniena sacras Tiburs per flumina sortes
portarat sicco pertuleratque sinu---
haec fore dixerunt belli mala signa cometen,
multus ut in terras deplueretque lapis.

atque tubas atque arma ferunt strepitantia caelo
audita et lucos praecinuisse fugam:
ipsum etiam Solem defectum lumine uidit
iungere pallentes nubilus annus equos:
et simulacra deum lacrimas fudisse tepentes
fataque uocales praemonuisse boues.
haec fuerant olim: sed tu iam mitis, Apollo,
prodigia indomitis merge sub aequoribus,
et succensa sacris crepitet bene laurea flammis,
omine quo felix et sacer annus erit.
laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni;
distendet spicis horrea plena Ceres,
oblitus et musto feriet pede rusticus uuas,
dolia dum magni deficientque lacus:
ac madidus baccho sua festa Palilia pastor
concinet: a stabulis tunc procul este lupi.
ille leuis stipulae sollemnis potus acruos
accendet, flammis transilietque sacras.
et fetus matrona dabit, natusque parenti
oscula comprehensis auribus eripiet,
nec taedebit auum paruo aduigilare nepoti
balbaque cum puero dicere uerba senem.
tunc operata deo pubes discumbet in herba,
arboris antiquae qua leuis umbra cadit,
aut e ueste sua tendent umbracula sertis
uincta, coronatus stabit et ipse calix.
at sibi quisque dapes et festas extruet alte

caespitibus mensas caespitibusque torum.
ingeret hic potus iuuenis maledicta puellae,
postmodo quae uotis inrita facta uelit:
nam ferus ille suae plorabit sobrius idem
et se iurabit mente fuisse mala.
pace tua pereant arcus pereantque sagittae,
Phoebe, modo in terris erret inermis Amor.
ars bona: sed postquam sumpsit sibi tela Cupido,
heu heu quam multis ars dedit ista malum!
et mihi praecipue, iaceo cum saucius annum
et (faueo morbo cum iuuat ipse dolor)
usque cano Nemesim, sine qua uersus mihi nullus
uerba potest iustos aut reperire pedes.
at tu, nam diuum seruat tutela poetas,
praemoneo, uati parce, puella, sacro,
ut Messalinum celebrem, cum praemia belli
ante suos currus oppida uicta feret,
ipse gerens laurus: lauro deuinctus agresti
miles 'io' magna uoce 'trumphe' canet.
tunc Messalla meus pia det spectacula turbae
et plaudat curru praetereunte pater.
adnue: sic tibi sint intonsi, Phoebe, capilli,
sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- **Carmen, carminis:** τραγούδι, ποίημα, ωδή

- **Chorda,-ae:** χορδή
- **Precor,precari, precare :** ικετεύω, προσεύχομαι, εκλιπαρώ
- **Flecto, flexi, flectere :** λυγίζω, σκύβω
- **Tempus, -oris:** χρονική περίοδος, εποχή
- **Laus,laudis:** έπαινος, δόξα
- **Fugo,fugavi, fugatum, fugare :** τρέπω σε φυγή, εξορίζω
- **Tango, tetigi, tangere :** αγγίζω
- **Sto, steri, statum, stare :** υπάρχω, στέκομαι
- **Lac,-ctis :** γάλα
- **Pastor, pastoris:** βοσκός, ποιμένας
- **Fistula,ae:** καλάμι, μπαστούνι
- **Patet: (απρόσωπο)** είναι φανερό ,(pateo, petui, patuisse)
- **Pulso,pulsavi, pulsatum, pulsare:** χτυπώ
- **Soleo,solitus sum, solere:** συνηθίζω
- **Mirror, miratus sum, mirrari:** θαυμάζω
- **Cano, cecini, canere:** τραγουδώ, ψέλνω
- **Coma, -ae:** κόμη, μαλλιά, τρίχα
- **Admoneo, admonui, admonitum, admonere:** συμβουλεύω
- **Flumen,-inis:** ποταμός
- **Porto, portavi, portatum, portare:** (μετά)φέρω
- **Lapis, lapidis:** πέτρα, λίθος
- **Caelum, -i:** ουρανός
- **Olim:** μια φορά
- **Colonia, -ae:** αποικία, έπαυλη
- **Stipula, -ae:** καλάμι
- **Soror, -oris:** αδελφή
- **Castrum, -i:** φρούριο

Ελάτε τώρα με την άρπα και το τραγούδι, είπε ο ιερέας, γιατί ο Απόλλωνας θα ευνοήσει τον νέο που θα μπει στο ναό του. Βάλτε τα χέρια σας στις χορδές και συντονιστείτε για να τραγουδήσετε τα λόγια μου, δηλαδή το τραγούδι του θριάμβου για τον στεφανωμένο που θα έρθει στο βωμό του ιερού. Αλλά επειδή έφτασε όμορφος και φωτεινός, βάλτε τα καλύτερα ρούχα σας και χτενίστε τα μαλλιά σας, για να τραγουδήσετε όπως κάνατε για τη νίκη του Δία όταν έφυγε ο Κρόνος. Μπορείτε να δείτε το μέλλον όπως το βλέπω εγώ. Σας διαβεβαιώνω ότι ο νέος ορκίστηκε στο ιερό και γνωρίζει πολύ καλά τι είναι αυτό το τραγούδι. Ο μάντης μπορεί να ελέγχει τις μάχες με το εσωτερικό σας. Οι Ρωμαίοι, υπό την προστασία και καθοδήγηση του Σίβυλλα, δεν υπάρχει περίπτωση να ηττηθούν και το τραγούδι μιλάει για τη ζωή και τα μυστικά αυτού του γέρου. Το ιερό του Απόλλωνα έδωσε στο νέο τα χαρτιά της Μεσσαλίνας και μέσα από το τραγούδι αυτός θα διδάξει τα πράγματα που λένε τα χαρτιά. Αυτά τα πράγματα έδωσε ο Αινείας και, αφού ήταν πατέρας, είπε στους θεούς του νοικοκυριού ότι δεν θα ήταν στη Ρώμη όταν θα θρηνούσαν για την Τροία και τους Θεούς της. Ο Ρωμύλος δεν έχει ακόμα κάποια θέση για τον αδερφό του Ρέμο στα τείχη της αιώνιας πόλης, αλλά στη συνέχεια του έδωσε ένα καταπράσινο παλάτι και έμεινε δίπλα του σε χαμηλότερο βαθμό. Ένα καλάμι από ζάχαρη λιώνει πιο γρήγορα από ένα μικρό κερί. Αλλά τότε έγινε σαφής η έκταση Velabri, η οποία χρησιμοποιούνταν για λίγο νερό; Συχνά ήταν ένα πολύ ευχάριστο μέρος, όπου η νεολαία γιόρταζε τις ημέρες των διακοπών, όταν πρόσφεραν δώρα για τη γονιμότητα της γης τυρί, λάδι και ένα άσπρο αρνί. «Ακούραστε Αινεία, τα αδέρφια δένονται με αγάπη, στην Τροία που είναι εξόριστοι και τα πλοία έχουν δεθεί. Εγώ από τη Λορεντίνα προσφεύγω στο Δία για επανόρθωση, τώρα που αυξάνονται οι εκκλήσεις να γυρίσουν όλοι στα φιλόξενα σπίτια τους, εκεί που ο θεός του νερού και του ουρανού θα έρθουν στη Νουμιδία. Εδώ ο στόλος είναι κουρασμένος από τη νίκη που ήρθε στο τέλος με τους Τρώες, ενώ μαζί τους ερχόταν η θεά. Ιδού, στο στρατόπεδο η λάμψη της φωτιάς έρχεται προς το μέρος μου, που πια προβλέπω ότι ο βάρβαρος από την Τουρνέ θα θανατωθεί μπροστά στα μάτια όλων στο κάστρο της Λορένης στον τοίχο όπου ο Αλμπάκ και ο Ασκάνιος ίδρυσαν το μεγάλο δουκάτο. Τώρα καταλαβαίνω ότι το χελιδόνι είναι ένας ιερέας του Ήλιου, ένας παρθένος που εγκαταλείπει τη φωλιά του, η ένωση είναι στα χέρια σας και οι πρόθυμοι άνδρες όπλα εγκαταλελειμμένα από το χέρι του Θεού. Κόψτε τώρα τους επτά ταύρους από όλους μαζί με λαχανικά, αν και εδώ σύντομα θα υπάρχει μία μεγάλη πόλη, η Ρώμη, και το όνομά σας θα κυβερνήσει αυτή τη χώρα, από τα εδάφη της οποίας η Δήμητρα βλέπει κομμάτια του ουρανού, όπου εμφανίζεται η αυγή και πετάγονται τα κύματα. Το ρεύμα κυλάει και με θόρυβο ξεπλένει τα άλογα. Η Τροία θα είναι όντως μία θαυμάσια πόλη και αυτό δείχνει ότι εσείς καλά κάνετε και διαπραγματεύεστε τόσο

σκληρά. Τραγουδάω, μέχρι τώρα ο δρόμος προς το ιερό είναι ακίνδυνος και στρωμένος με δάφνες και για πάντα θα είναι ο δικός μου παρθενικός. Για αυτό τραγούδησε κι εσύ για αυτήν, Απόλλωνα, και κάλεσε να βγάλουν φωτογραφίες και το κεφάλι πριν τα μαλλιά, ανεξάρτητα από την Αμάλθεια, άσχετα με το τι είπε η Μαρπεςία στην Ερωφίλλη, οι ελληνικές φωτογραφίες υπενθυμίζουν ότι κάθε ιερό του Ανίωνα ανήκει στα ορμητικά νερά του Τίβερη, καθώς τοποθετείται στους κόλπους του. Αυτό θα πει ότι ο κακός πόλεμος έχει τα σημάδια ενός κομήτη, που περισσότερο μοιάζει με βροχή από πέτρες στη γη, το χτύπημα του οποίου όπως και η σύγκρουση των όπλων ακούγεται ως τον ουρανό. Ακούγεται και η πτήση των άστρων: πολύ φως από τον ήλιο που δείχνει την αποτυχία τη χρονιά της ένταξης των αλόγων: και οι εικόνες των δακρύων και των κραυγών προέρχονται από τις φωνές των βοοειδών. Έτσι, για ακόμη μία φορά: αλλά εσύ είσαι ήδη καλός Απόλλωνα, με σοβαρά θαύματα σε βάθος στο φυσικό περιβάλλον και το κάψιμο, το κροτάλισμα της φωτιάς του ιερού, τα οποία είναι καλή τύχη και ευτυχία και ιερός ο χρόνος. Η δάφνη, που αποτελεί ένα καλό σημάδι για τους αγρότες, αυξάνει τις σοδειές που είχε μαζέψει η Δήμητρα στους αχυρώνες τους και για τους νέους σημαίνει το πάτημα των σταφυλιών στην ύπαιθρο. Βάζα μεγάλα με μαραμένα χόρτα και γεμάτα με κρασί του Βάκχου, γνωστό από τη γιορτή των βοσκών που πραγματοποιούνταν συνέχεια στον ίδιο στάβλο, ο οποίος ήταν γεμάτος από άχυρα και ποτό που προκαλεί τη φωτιά στο ιερό. Και η μητέρα δίνει στον πατέρα φιλιά για αυτά που ακούει, ο παππούς δεν θα βαρεθεί να βλέπει τον εγγονό του και οι άνθρωποι μιλάνε με τους νέους. Τότε ο θεός στην πράξη θα βάλει τους νέους να ξαπλώσουν στο χορτάρι της γης, όπου θα ρίχνει σκιά το αρχαίο δέντρο ή θα απλώνονται από πάνω στέγαστρα με χρωματιστές κορδέλες σαν περίπτερο και το κύπελλο. Στη συνέχεια, η κάθε γιορτή οργανωνόταν διαφορετικά με πίνακες ή ρίψεις στο γρασίδι. Σε αυτό το νέο κρασί έκαναν κατάχρηση τα νέα κορίτσια, κάτι που στη συνέχεια καθιστούσε μάταιη τη συμμόρφωση στις επιθυμίες τους και ορκίζονται ότι ήταν πολύ κακή ιδέα. Επειδή το θέλετε, χάνονται όπλα, βέλη και τόξα, Απόλλωνα, και η Αγάπη γυρίζει στη γη χωρίς όπλα, ως μία εξειδικευμένη τέχνη: αλλά αργότερα ο Έρωτας πήρε στα χέρια του τα τόξα. Αλίμονο! Πόσες στεναχώριες προκάλεσε η τέχνη αυτή! Και ιδιαίτερα σε μένα, θα ήταν ψέμα να μην πω ότι είναι χρόνια πληγή και (αρρώστια μου μαζί με δόλο) τραγουδώ για Νέμεση, χωρίς την οποία δεν θα μπορούσαν να υπάρχουν οι ποιητές και οι δίκαιοι. Εσύ, πώς πιστεύεις ότι διατηρείται η προστασία των ποιητών; Προειδοποιώ ότι είναι καλύτερο η κόρη να παραμείνει μέσα στο ιερό, όπως γιόρτασε η Μεσσαλίνα, με τις ανταμοιβές του πολέμου πριν την κατάληψη της πόλης από τα άρματα, φορώντας το κόλπο: ένα άγριο κόλπο και τραγούδι στρατιωτικό, με βαθιά φωνή. Στη συνέχεια, ο Μεσσάλας θα δώσει την αγάπη μου ως δώρο στο λαό και θα αφήσει το άρμα ως πατέρας στους περαστικούς. Δέχομαι: πρέπει να είναι τραχύ, Απόλλωνα, το τρίχωμα και να έχει πάντα αγνότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- L. P Wilkinson: *Ovid Recalled*, University Press, Cambridge, 1955.
- Michael Von Albrecht: *Ovid Eine Einfuhrung*, Reclam, Stuttgart, 2003.
- Οβίδιος, *Η τέχνη του έρωτα*, μετάφραση Τρικογλίδης Κ., εκδόσεις Ηριδάνος
- Harrison S. (2010) , *Ο Οβίδιος και το λογοτεχνικό είδος: οι εξελίξεις ενός ελεγειακού ποιητή* στο P. Hardie (επιμέλεια) (2010) Οβίδιος *The Cambridge Companion* (μετάφραση – επιμέλεια Α. Ν Μιχαλόπουλος – Χ. Ν Μιχαλόπουλος) Αθήνα
- Kennedy D. F, (1993), *the art of Love: Five Studies in the Discourse of Roman Love elegy*, University Press, Cambridge.
- J. ROSE, *Ιστορία της Λατινικής Λογοτεχνίας*, τόμος Α', μετάφραση Μ.Ι.Ε.Τ, Αθήνα, 1978
- Αινειάδα, Βιβλία I- VI, εκδόσεις University studio Press, μετάφραση Λέων Τρομάρας (1998-2001)
- Βιργιλίου Αινειάς, πρωτότυπο κείμενο, μετάφραση, σχόλια, Δημοσθένους Γ. Γεωργοβασίλη, Αθήνα, Παπαδήμας , σε 3 τόμους : τόμος 1^{ος}, βιβλία I-IV, 2^η έκδοση 1983, τόμος 2^{ος}, Βιβλία V-VIII, 2^η έκδοση 1983, τόμος 3^{ος}, Βιβλία IX-XII, 2^η έκδοση 1998.
- Virgil. , *The Aeneid*, translated by Robert Fitzgerald, Penguin Books, London, 1985.
- Philip Hardie, Βιργίλιος (μετάφραση Ειρήνη Μητούση-επιμέλεια Β. Φυντίκογλου), University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2005

- Ελένη Γκάστη, *Αινειάδα Βιβλίο Δεύτερο*, εκδόσεις ΤΥΠΟΘΗΤΩ, 2005.
- Ρωμαϊκό Έπος : Βιργιλίου Αινειάδα- Οβίδιος, Αθήνα : Σύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών
- Μιχαλόπουλος Χ-Α Μιχαλόπουλος, (2016) *Ρωμαϊκή ερωτική ελεγεία*, ελληνικά ακαδημαϊκά ηλεκτρονικά συγγράμματα και βοηθήματα.
- James, S. L (2003) *Learned Girl and Male Persuasion: Gender and reading in Roman love elegy*. Berkeley : University of California Press
- Thorsten, T. S (επιμέλεια) (2013) *The Cambridge Companion to Latin Love elegy*, Cambridge University Press.
- Cairns, F (1979) *Tibullus: a Hellenistic poet at Rome*, Cambridge.
- Murgatroyd, P. (1994) *Tibullus: elegies II*. Oxford
- Ball R. J (1977/78) “ *Tibullus structural strategy : the internal design*”, *Maria* 29/30, σ.σ 113-17
- Άλβιος Τίβουλλος ο μέγας Λατίνος ελεγειακός ποιητής, εκδότης Παπαδήμας, Αθήνα, 1991
- Campbell, D A (1967) *Greek lyric Poetry, London-* (1983) *The Golden Lyre. The themes of the Greek Lyric poets*. London
- Clausen, W 1993) *A Commentary on Virgil: Eclogues*. Oxford.
- Conte, Gian Biagio (1994) *Latin Literature. A history* (J. B Solodow, rev Don Fowler & Glenn W. Most)
- E. J Kenney, *Ιστορία της Λατινικής Λογοτεχνίας*, Παπαδήμας, Αθήνα, 1999.

- V. Vaiopoulos, *Between Lament and Irony : Some Cross-Referensim Ovid's Hero ides 6 and 12*, Penn State University Press, 2013
- Α. και Χ. Μιχαλόπουλος, *Ρωμαϊκή Λυρική Ποίηση – Οράτιος, Carmina*, Κάλλιππος, Αθήνα, 2015
- Harrison J.S, *Οράτιος*, επιμέλεια-μετάφραση λατινικών παραθεμάτων Ε. Καρακάσης, Θ. Παπαδοπούλου, University Studio Press, 2019
- Κωνσταντίνος Γρόλλιου, *Οράτιος οι ωδές*, Βιβλίο Ι, έκδοση Γ', εκδόσεις ΕΣΤΙΑ, 2012
- Δεβελάσκας, Αθανάσιος Στ, *Οράτιος Carmina ωδές*, εκδόσεις Ζήτη, Αθήνα, 2017
- *Horace Epodes* Edited by David Mankin, Cambridge Greek and Latin classics.
- Λαζάνας Βασίλης, *Προπέρτιος (Sextus propertius) Ο μεγάλος Λατίνος ερωτικός ποιητής*, εκδότης Παπαδήμας, Αθήνα, 2008.
- D. Feeney *Literature and Religion at Rome : Cultures contexts and Beliefe*
- D. C Braund, *Augustus to Nero : A Sourcebook for the Ludi Saeculares*
- Propertius, *The Poems*, (Oxford words classics)
- Cairns F. , (1984) *Propertius and the Battle of Actium* στο Poetry and Politics in the Age of Augustus, εκδόσεις Α. J Woodman και D. A West 129-168, Κέιμπριτζ.
- Keith A. M. (2008) *Rpropertius*, poet of love and leisure, Λονδίνο.
- Hutchinson G. (2006) *Propertius elegies*, Book IV, Κέιμπριτζ.

- Pilinger H. E (1965) *Propertius and Hellenistic poetry: the Narrative elegies*, Χάρβαρντ.
- Μιχαλόπουλος Χ. Α. Μιχαλόπουλος, *Ρωμαϊκή Λυρική ποίηση*, Σύνδεσμος Ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

Ηλεκτρονικές πηγές :

- <http://asiaminor.ehw.gr/Forms/fLemmaBody.aspx?lemmaid=11265>
- <http://blogs.sch.gr/smesigkou/files/2017/08/%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%99%CE%9A%CE%9F-%CE%9B%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D-%CE%9F%CE%A1%CE%A9%CE%9D-%CE%9A%CE%91%CE%99-%CE%95%CE%9A%CE%A6%CE%A1%CE%91%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D.pdf>
- <https://repository.kallipos.gr/>
- <http://virgilmurder.org/>
- <https://web.archive.org/web/20050419130519/http://www.tkline.freemove.co.uk/Prop/home.htm>
- <https://catalog.perseus.tufts.edu/catalog/urn:cite:perseus:author.1409>
- https://web.archive.org/web/20140301211452/http://www.forumromanum.org/literature/donatus_vita.html
- <http://www.virgil.org/bibliography>

